

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİ VEREN
KONSERVATUVARLARDA DİLSİZ KAVAL SAZININ
MESLEK ÇALGISI OLARAK TERCİH DURUMUNA
YÖNELİK TESPİTLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMANLAR
Doç. Dr. Ünal İMİK
Doç. Dr. Sinan HAŞHAŞ

HAZIRLAYAN
Serhat KARAKOÇ

MALATYA- 2019

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİ VEREN KONSERVATUVARLARDA DİLSİZ
KAVAL SAZININ MESLEK ÇALGISI OLARAK TERCİH DURUMUNA
YÖNELİK TESPİTLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serhat KARAKOÇ

Danışman

Doç. Dr. Ünal İMİK

Doç. Dr. Sinan HAŞHAŞ

MALATYA- 2019

TC
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİ VEREN KONSERVATUVARLARDA DİLSİZ KAVAL
SAZININ MESLEK ÇALGISI OLARAK TERCİH DURUMUNA YÖNELİK
TESPİTLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMANLAR
Doç. Dr. Ünal İMİK
Doç. Dr. Sinan HAŞHAŞ

HAZIRLAYAN
Serhat KARAKOÇ

Jürimiz 11.07.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda bu yüksek lisans tezini (oybirliği / oy çokluğu) ile başarılı bularak Türk Müziği Anabilim Dalı, Türk Müziği Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul etmiştir.

Jüri Üyeleri (Unvanı Adı Soyadı)

İmzası

1. Doç. Dr. Ünal İMİK (Jüri Başkanı / Danışman).....
2. Dr. Öğretim Üyesi Betül KARAGÖZ DURSUN
3. Dr. Öğretim Üyesi Selin OYAN.....

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/....../..... tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet KUBAT
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak gerçekleştirdiğim “Türk Müziği Eğitimi Veren Konservatuvarlarda Dilsiz Kaval Sazının Meslek Çalgısı Olarak Tercih Durumuna Yönelik Tespitler” konulu bu çalışmada bilimsel etik ve kaidelere aykırı olacak bir durum olmaksızın kendimin yazdığını, alıntı yaptığımı ve kullandığımı tüm kaynakları metin içinde kaynaklar bölümünde yöntemine uygun biçimde belirttiğimi bildirir, bunu tüm onurumla doğrularım.

Serhat KARAKOÇ

ÖNSÖZ

Bu araştırma süresi boyunca ve yüksek lisans eğitimim boyunca desteklerini her zaman hissettiğim, bilgi ve birikimlerini benimle paylaşıp yol gösteren kıymetli hocalarım Doç. Dr. Ünal İMİK ile Doç. Dr. Sinan HAŞHAŞ' a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca araştırma süresi boyunca konu ile ilgili bilgi ve birikimlerini hiçbir zaman benden esirgemeyen kıymetli hocalarım Sinan Çelik ve Cihan Yurtcu' ya teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Yine bu zorlu süreçte her an yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen başta kıymetli yengem Doç. Dr. Serap Parlar Kılınç ile değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Malatya-2019

Serhat Karakoç

ÖZET

Halk algılarımız kültürel değerlerimizin en önemli parçalarından birini teşkil etmektedir. Zira halk ezgileri halkın duygu ve düşüncelerinin bir manada söz ve müzik haline gelmiş bir yansımasıdır. Kaval algısı ise halk çalgılarımızın en önemli ve kadim temsilcilerinin başında gelmektedir. Özellikle farklı materyaller ile üretilmiş olsa da özünde kaval çalgısı bir çok medeniyetin ortak özelliklerini de yansıtmaktadır. Bu nedenle kaval çalgısı geleiş süreci, icra özellikleri ve çeşitli eğitim kurumlarında ki bireysel çalgı olarak tercih sebepleri yönü ile incelenmek istenmiştir.

Araştırma durum tespiti yapmaya yönelik bir amaca hizmet etmekte ve betimsel bir yapı sergilemektedir. Araştırma sürecinde yazılı ve dijital kaynaklar taranması ile konuya yönelik geçmiş bilgiler elde edilmeye çalışılmış daha sonra ise kişisel görüşme ve anket teknikleri kullanarak konuya yönelik bulgular elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada karma bir desen kullanılarak nitel ve nicel veriler birlikte değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonuçlarında bazıları sıralanacak olursa kaval çalgısının en önemli halk çalgılarımızın başında geldiği, halkımızın kültürel değerlerinin bir sembolü olduğu, bireysel meslek çalgısı olarak tercih edilmesinde çalgının kolay temin edilmesinin, yaygın olarak tanınıp bilinmesinin, bir çok makamsal icra özelliklerini destekleyebilmesinin ve konuya yönelik yeterli sayıda eğitim imkanının var olmasının oldukça etkili olduğu ilk aklımıza gelenlerden bazıları olacaktır.

Anahtar Kelime: Kaval, Türk Halk Mziği, Trk

ABSTRACT

Our folk instruments have been forming one of the most crucial parts of our cultural values. As folk melodies are a reflection of the feelings and thoughts of the people that have become words and music in a sense. Kaval is one of the most significant and ancient representatives of our folk instruments. Even if it is produced with different materials in particular, the kaval instrument reflects the common features of many civilizations. Therefore, it was aimed to investigate the development process of kaval instrument, performance characteristics and reasons of preference as individual instrument in various educational institutions.

The research has served a purpose to make due diligence and exhibits a descriptive structure. Throughout the research process, written and digital sources have been searched to obtain historical information about the subject, and then, personal interview and questionnaire techniques have been used to obtain findings. Qualitative and quantitative data have been evaluated together by using a mixed design.

If some of the results of the research have been listed, Kaval has been one of the most significant folk instruments, a symbol of cultural values of public, it will be some of the first things that come to mind when it is highly effective to have the instrument easily preferred, widely recognized and known, to support many theoretical performance features and to have sufficient number of training opportunities.

Key words: Woodflute, Traditional Turkish Folk Music, Folk Song

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY SAYFASI	ii
ONUR SÖZÜ	iv
ÖNSÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
RESİMLER LİSTESİ	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	1
1.3. Alt Problemler	1
1.4. Araştırmanın Amacı	3
1.5. Araştırmanın Önemi	3

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER

2.1. Kavalın Tarihçesi	4
2.1.1. Dilsiz Kavalın Türk Halk Müziğindeki Yeri.....	10
2.1.2. Kavalın Türleri ve Organolojik Özellikleri	13
2.1.3. Dilsiz Kavalın Organolojisi ve İcra Özellikleri.....	15
2.1.3. Geçmişten-Günümüze Dilsiz Kaval İcracılığında Öne Çıkan İsimler ve İcra Tarzlarına Genel Bakış	17
2.2. Müzik Eğitimi ve Öğretimi.....	20
2.2.1. Türkiye'de Müzik Eğitimi	21
2.2.2. Türk Halk Müziği Tanımı	21
2.2.3. Türk Halk Müziği Eğitimi Veren Kurum ve Kuruluşlar	23
2.2.4. Konservatuvarlarda Kaval Eğitiminin Yeri ve Önemi	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	25
3.2. Evren ve Örneklem	25
3.3. Sınırlılıklar	25
3.4. Sayıtlar	25
3.5. Verilerin Toplanması	26
3.6. Verilerin Analizi	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	28
4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	29
4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	29
4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	30
4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	31
4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	32
4.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	33
4.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	34
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	35
4.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	36
4.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	37
4.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	38
4.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	39
4.14. On Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	40
4.15. On Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	41
4.16. On altıncı alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	42
4.17. On yedinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar	43
4.18. On Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	44
4.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	45
4.20. Yirminci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	46

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar	47
5.1.1. Birinci alt probleme yönelik sonuçlar.....	47
5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	47
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	47
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	48
5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	48
5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	48
5.1.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	48
5.1.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	49
5.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	49
5.1.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	49
5.1.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	50
5.1.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	50
5.1.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	50
5.1.14. On Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	51
5.1.15. On Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	51
5.1.16. On Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	51
5.1.17. On Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	51
5.1.18. On Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	52
5.1.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	52
5.1.20. Yirminci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	52
5.2. Öneriler	53
KAYNAKLAR	54
EKLER	57

KISALTMALAR

TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
GTHM	: Geleneksel Türk Halk Müziği
vb.	: Ve Benzeri
THM	: Türk Halk Müziği

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Örneklemelerin demografik özellikleri	27
Tablo 4.2. Öğrencilerin “Çalgıyı daha önce tanıma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı.....	28
Tablo 4.3. Öğrencilerin “Çalgının popüler olma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	29
Tablo 4.4. Öğrencilerin “Çalgının ait olduğu yöre ya da yöreler tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı.....	29
Tablo 4.5. Öğrencilerin “Çalgının fiziksel vücut yapınıza uygun olma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı30	
Tablo 4.6. Öğrencilerin “Çalgının kullanım sahası (genişlik ya da darlık) tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	31
Tablo 4.7. Öğrencilerin “Çalgının öğretim verecek mevcut eğitimci (hoca) durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı32	
Tablo 4.8. Öğrencilerin “Çalgının geleneksel müziklerimize uygunluk durumu (koma ses çalabilme) tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	33
Tablo 4.9. Öğrencilerin “Çalgının otantik özellikleri tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	34
Tablo 4.10. Öğrencilerin “Çalgının üflemeli çalgı olması tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı.....	35
Tablo 4.11. Öğrencilerin “Çalgının Türkiye’deki kullanım sahasının geniş olmasının tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı36	
Tablo 4.12. Öğrencilerin “Çalgının Türkiye’de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	37
Tablo 4.13. Öğrencilerin “Çalgının eğitimde görev alabilecek eğitimci sayısı tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	38
Tablo 4.14. Öğrencilerin “Çalgı eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	39

Tablo 4.15. Öğrencilerin “Çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	40
Tablo 4.16. Öğrencilerin “Türkiye’deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyi tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	41
Tablo 4.17. Öğrencilerin “Türkiye’deki makamsal müziğe adaptasyon durumu (akort sistemi, anahtar, vb.) tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	42
Tablo 4.18. Öğrencilerin “Çalgıyı Türkiye şartlarında temin etme durumu (maliyet ve ulaşılabilirlik) tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	43
Tablo 4.19. Öğrencilerin “Çalgının bakım ve onarım imkânları tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	44
Tablo 4.20. Öğrencilerin “Diğer müzik aletlerine göre fiyatı (ucuz ya da pahalı) tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	45
Tablo 4.21. Öğrencilerin “Transpoze (göçürme) konusunda icra durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı	46

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1. İlk Üflemeli Çalgı Örneği	4
Resim 2.2. İlk Üflemeli Çalgı Örneği	5
Resim 2.3. İlk Üflemeli Çalgı Örneği	6
Resim 2.4. Günümüzde dilli kaval örnekleri.....	7
Resim 2.5. Günümüzde dilsiz kaval örneği.....	9
Resim 2.6. Dilli Kavalda Sesin Oluşumu.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Kaval çalgısı geçmişten günümüze kültürümüzü en güzel sekliyle ifade eden çalgılarımızın başında gelmektedir. Kültürel değerlerimizin her geçen gün hızla kaybolmaya yüz tuttuğu günümüzde geleneksel halk çalgılarımızın da korunması ve çeşitli özellikleri ile gelecek kuşaklara aktarılması oldukça büyük bir önem arz etmektedir. Bu çalışmaların en önemli ve kalıcı sonuçlar verebileceği kurumların başında ise konservatuarlar gelmektedir. Kaval çalgısının teknik ve icra özellikleri ile daha iyi öğrenilmesi ve daha detaylı ve teknik icra kabiliyetlerine kavuşmasında da yine konservatuarların büyük önem taşıdığı unutulmamalıdır. Bu nedenle konservatuarlarda öğrenci olarak eğitim alan bireylerin kaval çalgısına yönelik çeşitli tercih sebepleri olumlu ve olumsuz yönleri ile incelenmek istenmiş ve bu araştırmaya ihtiyaç doğmuştur. Araştırma neticesinde elde edilecek verilerin kaval çalgısına yönelik Türk müziği müzik eğitimi veren kurumlarındaki güncel bakış açısına olumlu yönde etki edebileceği düşünülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi **“Türk müziği eğitimi veren konservatuarlarımızda dilsiz kaval sazının meslek çalgısı olarak tercih durumuna yönelik mevcut durum nedir”** olarak belirlenmiştir.

1.3. Alt Problemler

Bu bölüm tezin belki de en önemli kısmıdır. Burada problem cümlemizin alt problemlere ayrıldığı bir yapı olmalıdır. Problem cümlemizi daha ayrıntılı alt problemler halinde sınıflandırmalıyız ve burada oluşacak alt problemlerden yola çıkarak bulgular, sonuçlar ve öneriler oluşacaktır.

Araştırmanın alt problemleri aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır:

Kaval Çalgısının meslek çalgısı olarak tercihinde (edilmesi-edilmemesi):

1. Çalgıyı daha önce tanıma durumunun etkileri nelerdir?
2. Çalgının popüler olma durumunun etkileri nelerdir?
3. Çalgının ait olduğu yöre ya da yörelerin etkileri nelerdir?
4. Çalgının fiziksel vücut yapınıza uygun olma durumunun etkileri nelerdir?
5. Çalgının kullanım sahası (genişlik ya da darlık) tercihinizi ne oranda etkiledi?
6. Çalgının öğretim verecek mevcut eğitimci (hoca) durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?
7. Çalgının geleneksel müziklerimize uygunluk durumu (koma ses çalabilme) tercihinizi ne oranda etkiledi?
8. Çalgının otantik özellikleri tercihinizi etkiledi mi?
9. Çalgının üflemeli çalgı olması tercihinizi etkiledi mi ?
10. Çalgının Türkiye'deki kullanım sahasının geniş olması durumu tercihinizi etkiledi mi ?
11. Çalgının Türkiye'de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumu tercihinizi etkiledi mi ?
12. Çalgının eğitimde görev alabilecek eğitimci sayısı tercihinizi etkiledi mi?
13. Çalgı eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumu tercihinizi etkiledi mi?
14. Çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumu tercihinizi etkiledi mi?
15. Türkiye'deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyi tercihinizi etkiledi mi?
16. Türkiye'deki makamsal müziğe adaptasyon durumu (akort sistemi, anahtar, vb.)tercihinizi etkiledi mi?
17. Çalgıyı Türkiye şartlarında temin etme durumu (maliyet ve ulaşılabilirlik) tercihinizi etkiledi mi?
18. Çalgının bakım ve onarım imkânları tercihinizi etkiledi mi?

19. Diğer müzik aletlerine göre fiyatı (ucuz ya da pahalı) tercihinizi etkiledi mi?
20. Transpoze (göçürme) konusunda icra durumu tercihinizi etkiledi mi?

1.4. Araştırmanın Amacı

Türk müziği eğitimi veren konservatuvarlarımızda dilsiz kaval sazının meslek çalgısı olarak tercih durumuna yönelik mevcut durumun tespit edilmesidir.

1.5. Araştırmanın nemi

Araştırmanın, Türk müziği eğitimi veren konservatuvarlarımızda dilsiz kaval sazının meslek çalgısı olarak tercih durumuna yönelik mevcut durumuna yönelik tespitler yapması bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER

Bu bölümde, Geleneksel Türk Halk Müziğinin tanımı ve Kavalın tarihçesi hakkında detaylı kavramsal bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

2.1. Kavalın Tarihçesi

İlk insanların çeşitli iklim koşullarını, hayvan seslerini ve daha bir çok doğada bulunan ve dikkatlerini çeken sesleri taklit etmek yoluyla müzikle tanıştıkları düşünülebilir. Üflemeli çalgıların da insan oğlunun çeşitli hayat tecrübeleri sonucunda ortaya çıkmış ve ilerleyen süreçte gelişim sergileyerek günümüze kadar ulaşmış olduğu söylenebilir. Kaval çalgısı da bu çalgılardandır. Kaval çalgısının dünyanın her yerinde farklı isimlerle adlandırılın fakat benzer özellikler sergileyen yakın akrabaları mevcuttur. Kaval sazının oluşumu, gelişimi ve günümüzdeki mevcut durumuna yönelik bazı tespitler sıralanacak olursa;

Resim 2.1. İlk Üflemeli Çalgı Örneği

Resim 2.2. İlk Üflemeli Çalgı Örneği

Kaval algısının mitolojik ve çeşitli efsanelere dayalı bir yönü de mevcuttur. Konuya yönelik olarak elik, şu tespitlerde bulunmaktadır: "Kk mitolojik çağlara dayanan, sarp kayalıklardan, yamaçlardan, başı dumanlı dağların eteklerinden, ıssız ve uçsuz bucaksız bozkırlardan, taa binlerce yıl öncesinden esen Anadolu'nun rüzgarı, insanın nefesinin bazen bir erik ya da kıızılcık ağacından yapılmış boruyla birleşmesinin sonucu Anadolu'nun sesi olmuştur. Bazen bir efenin narası, bazen yavrusunu yitiren bir ananın feryadı, bazen buram buram memleket hasretidir onun sesi. Nefes ve ağaç müthiş bir kültür birikimiyle ve aşkla buluşarak bu sesi üretir. alabilmek için sabırlı olmak, gerektiğinden fazla çalışmak ve sevinç ve hüzün gibi duygularla zdeşleşebilecek duyarlılığā sahip olmak gerekir. Bu aslında Anadolu insanının tanımıdır. İşte bu yüzden kaval, Anadolu insanının portresini oluşturan en önemli kültürel öğelerden biridir. Yalnız başınayken hüzünlü, lirik; grup içindeyken hem bütünleyici, hem de coşkulu ve hüzün karışımı rengiyle kolayca ayırt edilebilen bir sazdır." (elik, Kişisel Görüşme 27.04.2019).

Resim 2.3. İlk flemeli çalgı rneğİ

Resim 2.4. Günümüzde dilli kaval örnekleri

Dijital kaynaklara göre ise: Sibuzgu, sebezğu, sıvzğa, bırğa, burğa, borğu, tütek (düdük) gibi adlar ile anılıp çalınan düdüklere genelde SİPSİ adı verildiğini söylemektedir. Eski Türklerin avlanma konusunda oldukça başarılı olduklarından yola çıkarak kaval benzeri ses çıkaran aletleri avcılıkta kullandıkları düşünülmektedir. Bunlardan özellikle dişi geyik sesine benzer bir ses elde ederek avcılıkta erkek geyiklerin dikkatini çekmekte kullandıklarını özellikle belirtmektedir (<http://www.turkuler.com/thm/kaval.asp>).

Kaval çalgısının arkeolojik ve tarihi boyutu da oldukça önemlidir. Erguner' in bu konudaki tespitleri şu şekildedir: "Kavalın ortaya çıkış tarihini kesin bir şekilde tespit etmek mümkün olmasa da, bazı kaynaklarda gösterilen kabartma ve fresklerden, gelişimi hakkında en azından fikir yürütmek mümkündür. En eski örneğin "M.Ö. 2800 yıllarına ait bir Sümer mezarında bulunan Sümer flütü " olduğunu belirtmek istiyoruz" (Erguner, 1986:10 - akt:Yurtcu 2006: 17-18).

Bir çok araştırmacı kaval sazının gelişim sürecinde oldukça az değişim sergilediğini düşünmektedir. Konuya yönelik tespitlerde bulunan Yurtcu kavalın bölgesel yönü ile incelendiğinden bahsetmekte ve araştırma sonucunda binlerce yıl öncesinden günümüze varlığını sürdüren çalgının fiziksel özelliklerinde büyük değişiklikler olmadan günümüze kadar mevcudiyetini koruduğunu belirtmektedir. Bunun

yanısıra Yurtcu hangi coğrafyada olursa olsun kavalın teknik özelliklerinde de büyük bir değişiliğe rastlanmadığını ve bir çok üflemeli çalgının atası olduğunu belirtmiştir (Yurtcu, 2006:34-36). Günümüz koşulları dikkate alındığında kaval çalgısının otantik yapısını büyük ölçüde korumasına rağmen günümüz çalgı topluluğu ya da orkestralarında etkin bir biçimde diğer modernize edilmiş ya da yeni teknoloji ürünü çalgılarla beraber mevcudiyetini korumaktadır.

Tarihi kaynaklar incelenecek olursa, kavalın belki de insanlık tarihi kadar eski bir çalgı olduğu söylenebilir. Çalgıyı ilk bulan ya da çalanlara ilişkin bir çok fikir mevcut olsa da, araştırmacılar Kaval'ın Hazar denizi ötesi Ural-Altay dağları arasındaki bölge olabileceği konusunda birleşmektedirler. Nitekim Alman "Curts Sachs" kavalın Türkçe asıllı olduğunu belirtmiştir." Kaval Orta Asya'dan Anadolu ve Mezopotamya'ya Türkler ile birlikte gelmiş, tarihsel süreçte yaşanan bölgenin coğrafi ve kültürel vb. durumlarına göre fiziksel (yapımında kullanılan maddeler), tavrısal (icrasal özellikler) bakımından değişikliklere uğramıştır. Kavalın tarihi ile ilgili en önemli verilerden birisi de Macaristan'da bir Avar mezar kazısında bulunmuş (Avar Çifte Kavalı) tarihi eserdir (Tarlabaşı, 1983, 12 / Akt. Mustafa Ulaş Atasoy).

Kaval çalgısı geçmişten günümüze kadar her yörede farklı teknikler ve pozisyonlarda icra edilerek gelmiştir. İlk önceleri sadece çoban çalgısı olarak bilinse de geniş ses aralığı ve yöresel tavır özellikleri ile günümüzde Türk Halk Müziği çalgı topluluklarında ve güncel müzik orkestralarında otantiktik icranın yanı sıra farklı tarzlarda da icra edilerek solo çalgı olarak kullanılmaktadır.

Konuya yönelik olarak Tekşahin şu tespitlerde bulunmuştur; üflenerek çalınan çalgılar bazı kaynaklarda "ötkü çalgıları, soluk çalgıları, nefesli çalgılar" (M.R.Gazimihal) gibi tanımlamalarla ifade edilmiştir. Konuyla ilgili eski yazılarda nefesli çalgı deyimi daha yaygın olarak kullanılmıştır. Nefes (soluk); yaşamak için yapılan doğal bir refleks, üflemek ise çalgıdan ses elde etmek için bilerek ve isteyerek yapılan bir eylemdir. Bu nedenle üfleme çalgı tanımlaması nefesli çalgı tanımlamasına göre daha doğru bir ifadedir (Tekşahin, 2011:3).

Konuya yönelik çeşitli tespitlerde bulunan Tekşahin' e göre Kaval çalgısının kelime kökeni tabiatın bir yansıması olarak ifade edilen "üf" kelime kökünden türemiştir. Yapım ekleri ile üfle ya da üfleme şekline dönüşerek gramer açısından hatalı

olduğu düşünölen "üflemeli" biçiminde de kullanıla gelmiştir. "Üfleme çalgı" kavramından anlaşılacağı üzere üflenerek çalınan veya icra edilen bir çalgı olduğu anlaşılmaktadır. "Üflemeli çalgı" tanımından ise çalgıya ait bir materyal olacağı anlamı yüklenebilir(Tekşahin 2011:3).

Bahaeddin Ögel ise kaval ile ilgili olarak şu bilgilere yer verir: Birçok değışik adla anılan kavala Türkmenistan'da "Kargı düdük", Kazakistan'da "Sıbızgı", Özbekistan'da "Nay" ya da "Ney", Azerbaycan'da "Tütek", Altay Türklerinde "Şogur", Tuva Türklerinde "Şoor", Başkurt Türklerinde "Kuray", Mısır Türk kültür çevresinde "Sıbızgı" gibi adlar verilmiştir. Anadolu'da ise günümüzde "Kual", Gaval-Goval" ve en yaygın şekli ile "Kaval" olarak adlandırılmıştır (Ögel, 1991:445-462).

Aynı doğrultuda kavala verilen bu adlandırmanın bu çalgıya yüzyıllar önce yakıştırıldığını belirten Tekşahin bu adlandırmanın tüm nefesli çalgılarda ortak bir kavramı içerdğini savunmuştur (Tekşahin, 2011:3).

Resim 2.5. Günümüzde dilsiz kaval örneği

Kaval kendi arasında iki ayrı ana çalgı grubu olarak isimlendirilmiştir. Bunlardan ilki dilli kaval olarak adlandırılan ve sazın üst bölgesinde ses elde edilen bir bölümün (ağızlık) mevcut olduğu kaval çeşididir. Diğeri ise, üzerinde herhangi bir ses elde etmeye yarayan bölümün var olmadığı sadece boru (silindir) biçiminde şekillendirilmiş çalgı yapısındadır. Konumuzla ilgili olması bakımından bu araştırmada dilsiz kaval çalgısının üzerinde durulacaktır. Görüldüğü gibi kavalın tarihsel süreç içerisinde sürekli var olarak günümüzdeki son haline ulaştığı çeşitli araştırmacılar tarafından savunulmuştur.

2.1.1. Dilsiz Kavalın Türk Halk Müziğindeki Yeri

Dilsiz kaval çalgısı özellikle geleneksel Türk halk müziğimizde oldukça yaygın bir yere sahiptir. Birçok yörenin kültürel yapısı incelenecek olursa dilsiz kaval çalgısı ve varyantlarına ait müzikolojik bulgulara erişilecektir. Dilsiz kavalın halk müziğimizdeki yeri oldukça önemli olup, türleri ve icra özelliklerine yönelik çeşitli tespitlere bu kısımda yer verilecektir.

Türk halk müziğimizde yüz yıllardan beridir Türk halkının duygularına tercüman olmuş gerek icra gerekse yorumlama teknikleriyle kendine has çok çeşitli üslup ve tavırlar geliştirmiştir. Bu süreçte her ne kadar insan sesi etki rol oynamış olsa da halk çalgılarının da oldukça önemli bir yeri vardır. Bu çalgıların en önemlilerinden biri de üflemeli bir çalgı olan ve hemen Anadolu' nun her yöresinde yaygın biçimde kullanılan dilsiz kaval çalgısıdır. Türk Halk Müziğimizin dilsiz kaval olmaksızın seslendirilmesi bir çok eser de belki de istenilen duygu yoğunluğunun eksik kalmasına sebep olabilecektir. Dilsiz kaval geçmişte alışıla geldiği gibi sadece koyunlarını otlatan çobanların çalgısı olarak bilinse de günümüze gelene kadar başta Arif SAĞ ve Sinan ÇELİK' in yapmış oldukları çeşitli çalışmalar en önemli mihenk taşlarındandır. Kaval çalgısı TRT GTHM koroları ve diğer müzik dallarının orkestralarına renk saz olarak girdiği bilinmektedir. Kaval Türk müziğindeki uzun sesli çalgılar arasında Mey, Zurna, Sipsi ve ses haznesi olan Tulum' a göre ses aralığı genişliğinin fazla olması nedeni ve perde yapısının kromatik olması nedeniyle diğer nefeslilere göre acelite (hızlı çalım) bakımından daha uygun bir yapıya sahip olduğu için tercih nedenini arttırmıştır. Anadolu' nun neredeyse her yöresinde çalım teknikleri ve tavırları farklılık gösterse de TRT' nin yapmış olduğu derlemeler ve korolar sayesinde neredeyse bütün icra tavırları sergilenmeye başlanmış ve icracılara kaynak olarak kendi yöreleri haricindeki yöreleri öğrenme fırsatı doğmuştur. Günümüzde Kaval çalgısı modern ve GTHM çalgı topluluklarının ayrılmaz bir parçası olup renk sazlıktan solo saz haline gelmiştir. Bu durum yetişen gençliği de heveslendirmiş ve icra hevesi talebini arttırmıştır. Geçmişte Kaval icracısı her ne kadar sınırlı olsa da, günümüzde geçmişe göre daha çok sayıda icracıya ulaşmak mümkündür. Konservatuvarların kurulması ile birlikte eğitici/öğreticilerin ışığında Kaval çalgısı eğitici/öğreticinin yol göstermesiyle yani usta-çırak ilişkisi içerisinde ilerlemiştir. Kaval çalgısı sadece GTHM ile sınırlı kalmayıp Bulgar, Azeri ve Makedon çalgı topluluklarında renk ve solo saz olarak kullanıldığı

bilinmektedir. Bununla birlikte Kaval algısı çeşitli müzik kurumları aracılığıyla dersleri verilmeye başlanmış ve basitten akademik düzeye kadar çıkarılmıştır. Her ne kadar günümüze usta-çırak ilişkisi ile gelmişse de Kaval eğitimi üzerine sayısı az olsa da çeşitli metotların var olduğu bilinmektedir.

Konuya yönelik olarak elik; oban sazı olarak bilinen ve sadece yalnız alınabileceği dşnlen kavalın ülkemizde orkestra içinde ilk kullanılışı Arif Sağ ile başlar. Daha sonra Sinan elik kavalın fiziki ve perde yapısı üzerinde uzun çalışmalarda ve araştırmalarda bulunarak günümüzdeki yere gelmesini sağladı. Ses alanının genişliği ve perde yapısının kromatik olması halk türkülerinin kavalla başarılı bir şekilde icra edilmesine olanak sağlamaktadır. Buğulu ve dramatik ses tonuyla, uzun havaları ve ağır türküleri, lirik ses tonuyla da coşkulu havaları (barları, halayları, horaları, horonları, zeybekleri, karşılamaları) büyük bir başarıyla icra etmek mümkündür. Sinan elik, çaldığı yüzlerce albüm kaydıyla, kavalın halk müziği içinde olması gereken yere oturmasını sağlayarak, kavalın yaygın olarak kullanılmasına büyük katkıda bulundu. Bugün yüzlerce genç orkestralarda kaval almakta ve kaval her geçen gün ileri düzeyde icra edilerek hak ettiği yere ilerlemektedir (<http://www.dilsizkaval.org/tur/index.php> 24.04.2019 11:55).

Konuya yönelik olarak elik ise şu tespitlerde bulunmaktadır; Kaval 1980 yılından itibaren halk müziği kayıtlarında yaygın olarak kullanılmaya başlandı. oban sazı olarak bilinen ve sadece yalnız alınabileceği dşnlen kavalın ülkemizde orkestra içinde ilk kullanılışı **Arif SAğ** ile başlar. Daha sonra **Sinan ÇELİK** kavalın fiziki ve perde yapısı üzerinde uzun çalışmalarda ve araştırmalarda bulunarak günümüzdeki yere gelmesine büyük katkı sağladı. Ses alanının genişliği ve perde yapısının kromatik olması halk türkülerinin kavalla başarılı icra edilmesine olanak tanımaktadır. Buğulu ve dramatik ses tonuyla uzun havaları ve ağır türküleri, lirik ses tonuyla da coşkulu havaları (barları, halayları, horaları, horonları, zeybekleri, karşılamaları) büyük başarıyla icra etmek mümkündür. Sinan elik çaldığı yüzlerce albüm kaydıyla, kavalın halk müziği içerisinde olması gereken yere oturmasını sağlayarak kavalın yaygın olarak kullanılmasına büyük katkıda bulundu . Bugün yüzlerce genç orkestralarda kaval almakta ve kaval her geçen gün ileri düzeyde icra edilerek hak ettiği yere ilerlemektedir.

Genç, konuya yönelik olarak yapılan kişisel görüşmelerde şu tespitlerde bulunmaktadır: Kavalın uzun zamandır Anadolu'nun birçok yöresinde farklı formlar ve tekniklerde icra edildiğini biliyoruz. Günümüzde Türk Halk Müziği'nin temel enstrümanı olarak kabul edilen bağlamanın yanında “renk saz” olarak adlandırılan kavalın adeta ikinci bir ana saz olduğunu söyleyebiliriz. Şüphesiz ki kavalın bu seviyelere gelmesinin sebebini kaval yapım ustalarının ve icracılarının uzun yıllar boyunca verdiği emeklerin karşılığı olarak açıklayabiliriz (Genç, Kişisel Görüşme: 07.05.2019).

Yurdumuzda uzun bir süre “çoban düdüğü” olarak adlandırılan ve diğer Türk Halk Müziği sazlarının gölgesinde kalmış olan kavalın, bu saza gönül vermiş icracıların girişimi ile çeşitli transpoze tekniklerinin geliştirilmesi ve bunun yanında kaval yapım ustalarının her bir akorttan birer adet kaval üretebilmeleri sayesinde, Türk Halk Müziği icra eden her bir orkestrada kendine yer bulabildiğini görebiliyoruz. Bundan sonraki süreçte kaval, üniversitelerin Türk Müziği eğitimi veren konservatuvarlarında da “meslek sazı” olarak seçilebilmiştir. Ayrıca Türk Halk Müziği tarzında yapılan birçok müzik albümünde de kavalın başarı ile kullanıldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Yukarıda saydığımız girişimler sayesinde ülkemizde teknik kapasitesi artan kavalın, günümüzde “renk saz” algısından sıyrıldığını; bağlama sanatçılarının icra ettikleri repertuvar da ki eserlerin artık kaval ile de icra edilebileceği kapasitesine ulaşıldığını söyleyebiliriz (Genç, Kişisel Görüşme: 07.05.2019).

Sonuç olarak artık gerek devlet kurumları gerek özel kurumlardaki Türk Halk Müziği korolarının ve orkestralarının vazgeçilmez bir parçası olarak yer alan, Türk Müziği Devlet Konservatuvarların da eğitimi verilebilen kavalın daha da ileri seviyelere gelebilmesi için, günümüzde sayıları asgari düzeyde olan kaval yapım ustalarının teşvik edilmesi, konservatuvarlar da çalgı yapım bölümlerinde kaval yapımına da yer verilmesi, yeni kaval yapım ustalarının yetişmesi gereklidir. Ayrıca lise düzeyinde müzik eğitimi veren kurumlarda kaval icrasının daha çok teşvik edilerek bu sazın genç nesiller tarafından daha çok benimsenmesi ve daha çok kaval icracısının yetişmesi sağlanmalıdır. Kaval eğitimi veren kurumlar gerek alan araştırmaları yaparak önemli yöresel icracılarla kaval öğrencilerini bir araya getirmeli, gerekse kaval icrasında virtüözleşmiş müzisyenleri kurumlarına davet ederek çeşitli workshop çalışmaları

gerçekleştirmelidir. Kavalın Türk halk müziğinde yaygın olarak kullanılan üflemeli bir halk çalgısı olduğu görülmektedir (Genç, Kişisel Görüşme: 07.05.2019).

2.1.2. Kavalın Türleri ve Organolojik Özellikleri

Anadolu da bulunan kamışsız üflemeli sazların kaval olarak adlandırıldığı görülmektedir. Kaval çalgısı dilli ve dilsiz olarak ikiye ayrılır ve Anadolu' da neredeyse çalgının uç kısmında kamış kullanmadan ses çıkarılan üflemeli sazların hepsine kaval adı verildiği bilinmektedir.

Kaval sözcüğü, Orta Asya Balasağın Türk kültüründe de kullanılmıştır. Ancak değişikliğin daha çok dil ve lehçelerden kaynaklandığı da bir gerçektir.

Kaval ailesi dilli ve dilsiz olarak ikiye ayrılır ve çeşitli boy ve perde aralıklarına sahiptirler. Kavalın dilli ve dilsiz olarak sınıflandırılmasının nedeni Cihan Yurtcu ile yapılan kişisel görüşmeler de alınan bilgilere göre 'Türkiye' de kurulan ilk konservatuvar olan İTÜ TMDK' da ders yüklerini ve isimlerini belirleyebilmek amacıyla bu şekilde adlandırılmıştır. Dilsiz kaval denilmesinin nedeni baş tarafı silindirik biçiminde olup ses elde etmeye yarayan her hangi bir şey olmamasıdır sesi dudak pozisyonu ve üfleme şiddeti ile nefesi kavalın karşı tarafına çarptırarak elde ederiz. Ve bu özelliği de dilsiz kavalı dilli kavalıdan ayıran en önemli faktördür. Dilli kavalın başında flütte olduğu gibi düdük şeklinde ses elde etmeye yarayan ses haznesi vardır ve bundan dolayı bu ismi almıştır (Resim 2).

(<http://burhantarlabasi.com/pages/details/16/dilli--kaval-hakkinda-genel-bilgi----->)

Resim 2.6. Dilli Kavalda Sesin Oluşumu

Kavalın kelime kökenine yönelik dijital kaynaklardaki tespitler şu şekildedir; Örneğin: Kırım lehçesinde "Khoval" (Çoban düdüğü), Çağatay lehçesinde, "Khaval" (Mağara, in ya da büyük çuval), Azerilerde "kabak-kaval" (büyük tef), Arapça' da ise, "Geveze (konuşkan kişi) karşılığındadır. Bunların dışında dilimizde insan bacağındaki uzun, içi ilik dolu baldır kemiğine de şekil itibariyle "kaval" denilmektedir." Yurdumuzda, halk ağzı ile "gaval goval ya da guvval" olarak söylenen çalgı, sadece çobanlara özgü, ilkel bir müzik aleti olarak tanımlanmaktadır . Netice itibariyle, Kaval'ın şimdiye dek "düdük ve çoban" sözleriyle anılışı, yada "flüt" adı ile biçimlendirmeye çalışılışı, onu halk müziğinin öz yapısından hiç bir zaman ayırmamıştır. Yurdumuzun çeşitli yörelerinde "guvva-govel ve gaval" olarak da söylenen kaval, genellikle çoban sazı olarak bilinir. Güney Anadolu'da halk ve göçebeler arasında adeta ;mukaddes bir alettir. Kaval, koyunlarında sevgili bir sazı olduğuna itikad olunur. Kaval çalmasını bilen her çoban kavalının nağmeleriyle sürüsünün sevk ve hareket işlerini idare ettiği genel kanıdır. Bu konuda da bir çok efsaneleşmiş halk hikayesi anlatılır. Kavalın geçmişi insanlık tarihi kadar eski olduğu söylenebilir. Sazı ilk olarak bulan veya çalanlarla ilgili birçok fikirler ileri sürülür ise de, araştırmacılar kavalın Hazar Denizi ötesi Ural-Altay dağları arasındaki bölge olabileceği konusunda birleşmektedir. Nitekim Alman, "Curts Sachs" kavalın Türkçe asıllı olduğunu belirtmiştir. Konuyla ilgili ayrıca Macaristan'ın Zulnak ili Jonoshid yöresinde 1933 yıllarında arkeolojik kazılar ile ortaya çıkartılan bir "kurgan" (mezar) da var. Türk çobanına ait "ötkeçin"ne (kemikten yapılmış çifte kaval) rastlanmıştır. Kavim göçü çağından kalma bu nefesli sazı bir çok tipleri arasında inceleyen Macar Denes Van Bartha bu tür örneklerin yayılma merkezinin Ural ile Altay arasındaki Ön Türklere ait en eski uygarlık ürünü olduğunu ayrıca doğrulamıştır. İnsanoğlu, rüzgarın içi boş kamışlardan çıkardığı seslerden esinlenerek kavaldan ilk müzik seslerini çıkarmış, önceleri kamış üzerinde delikler bulunmaz iken daha sonraları çeşitli seslerinde elde edilmesi için kamış üzerine 3-5 delik açmıştır. Asya müziğinin sistemi olan Pentatonik sistemdeki beşli sesler elde edildikten sonra da, delik sayısı sekize kadar artırılmıştır. Önceleri kamıştan yapılan kavallar zamanla hayvanların boynuz ve kemiklerinden yapılmaya başlanmıştır. İlk dönemlerde kartal ve turna gibi kuşların kanat kemiğinden yapıp çalınanlarına ÖTKEÇİ-N adı verilmiş, bundan tek kemikten yapılanlarına ise bugün ÇIĞIRTMA adı verilmektedir. Anadolu insanının üzerinde unutulmaz apayrı bir

yeri olan kaval, yüzyıllar boyunca duygularını dile getirmesinde vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Anadolu insanı için adeta o kutsal bir alettir, yanık Anadolu havaları onun sesinde apayrı bir hava taşır. Yurdumuzun her yerinde zevkle çalınıp dinlenen en hissi nefesli sazlarımızdandır. 30 ile 80 cm. arasında çok çeşitli ölçülerde örnekleri mevcuttur (<http://www.turkuler.com/thm/kaval.asp>).

Çelik ile yapılan kişisel görüşmede şu ifadeler yer vermiştir: "Kaval üflemeli, ağaçtan yapılmış bir halk sazıdır. Eski çağlardan beri bilinmektedir. Kaval kelime kökeni olarak Türkçe'de içi boş anlamına gelen "KAV" kelimesinden türemiştir. İlk olarak nereden ve nasıl türediği hakkında kesin bir bilgi vermek zordur. Kaval Anadolu'nun dışında Balkanlar'da yaygın olarak çalınmaktadır. Kaval tek parça veya üç parçalı, ağaçtan yapılan silindirik boru şeklinde bir alettir. Ön yüzünde yedi, arka yüzünde de bir delik bulunmaktadır. Ayrıca kavalın alt kısmında dört tane de kapatılmayan delik bulunmaktadır. Halk arasında bunlara "şeytan deliği" veya "cin deliği" denmektedir. Günümüzde kavalların ağız kısmı ağacın yanı sıra boynuz veya derin gibi sentetik maddelerden de yapılmaktadır. Kavalın boyu uzadıkça iç çapı da genişler. Pes tonlar için uzun, tiz tonlar için daha kısa kavallar kullanılmaktadır. Yeni yapılan kavallar içten ve dıştan sıvı yağla yağlanır. Daha sonraları da her kullanımdan önce ve sonra içi yağlanmalı ayrıca içinin temizliğine de dikkat edilmeli, düzenli olarak temizlenmelidir " (Çelik, Kişisel Görüşme 27.04.2019).

2.1.3. Dilsiz Kavalın Organolojisi ve İcra Özellikleri

Geçmişte birçok alanda bilimsel yaklaşımdan ziyade yaşanmış çeşitli deneyimlere göre hareket edilmekteydi. Çalgı yapımı da binlerce yıl çeşitli kişisel deneyimlerin olgunlaşması sonucunda ortaya çıkmış bir takım kurallarla gerçekleştirilmekteydi. Günümüzde ise, her alanda olduğu gibi çalgı yapımı alanında da önemli ilerlemeler kaydedilmiş olup, gerek ağaç seçimi gerekse yapım teknikleri konusunda da bilimsel veriler ışığında hareket edilmeye daha fazla önem verilmektedir. Bu durum gelişen teknolojik koşulların kaval çalgısının yapımı ve icrasında oldukça etkili bir yer almasına sebep olmuştur. Günümüz kaval yapımcıları çeşitli torna tezgahları, daha dirençli ve yüksek volümlü ham maddeler ve daha bir çok gelişmiş teknolojik imkanları kullanarak daha kaliteli ve hassas müzikal niteliklere sahip çalgıların üretilmesine odaklanmışlardır.

İyi bir kaval elde edilmesinde en önemli faktörler den biri de kaval üretilmesinde kullanılan hammaddedir kavallar üretimin de kullanılan hammaddelere göre şu şekilde sınıflandırılabilir. Bunlar kısaca ağaç, kamış plastik ve diğer...

- **Ağaç Kavallar :** İyi bir ton, gür ve otantik bir ses elde edebilmek için kaval icracılarının en önemli tercihleri arasındadır ve otantik dokusunu en iyi yansıtan kaval türü olduğu bilinmektedir. İcrası diğer kavallara göre daha zor ve titizlik isteyen bir yapıya sahiptir. Ağaç kavalların ısınması uzun sürer ve düzenli olarak da yağlanması gerekir. Anadolu'da kavallar tek parça halinde bilinseler de iki parça veya üç parça halinde olanları da vardır. (Bolulu kaval sanatçıları Kemalettin Kaya ve Hasan Fehmi Ayhan'ın kavallarının üç parçalı olup ve 50-60 senelik olduğunu söylemektedirler.) Yurdumuzun her yerinde ağaç kaval yapan ustalara rastlanmaktadır özellikle Alanya, İstanbul, Burdur, Tokat, Adana, Gaziantep ve İzmir de bulunun ustalarımız unutulmaya yüz tutmuş bu geleneği devam ettirmektedirler ve işlerini titizlikle yaparak icracılara kolaylıklar sağlamaktadırlar.
- **Kargı (Kamış) Kavallar:** Hafif ve dayanıksız olduğu için kısa ömürlüdür. Tiz seslerde çok kolay ve sağlıklı sesler elde edilmesine rağmen kargıdan yapılan kavalların sesleri otantik dokuyu tam olarak yansıtmamaktadır. Ses tonları yumuşak ve volümsüzdür ve yöresel icracılar tarafından çok tercih edilmez. Yapısal olarak Ney sazına benzerler, fakat ney gibi 9 boğumlu değil 8 boğumdan oluşması zorunludur. Kargı kavallar da ağaç kavallar gibi düzenli olarak yağlanmalıdır ve temizlikleri düzenli olarak yapılmalıdır.
- **Plastik Kavallar:** Bu tür kavallar herhangi bir bakım istemediğinden iklim koşullarından etkilenmeden (nem ve kuraklık) ve icraya hazır bulunuşluğundan dolayı kullanımı en rahat kavallardandır. Kargı kavallara göre biraz daha volümlüdür ve günümüzde uygun maliyetten dolayı ve kolay temininden dolayı çok fazla tercih edildiği bilinmektedir.
- **Diğer Kavallar:** Yapımcının hayal gücüne kalmış bir durumdur boyu, perdeleri ve iç çapları doğru ayarlandıktan sonra kemik, alüminyum (pirinç), cam vb maddelerden de yapılabilir.

2.1.3. Geçmişten-Günümüze Dilsiz Kaval İcracılığında Öne Çıkan İsimler ve İcra Tarzlarına Genel Bakış

•Sinan ÇELİK

1957 yılında Kars'ın Sarıkamış ilçesinde doğdu. İlk ve ortaokulu Sarıkamış'ta okudu. Daha sonra sırasıyla öğretmen okulunu, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini ardından İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuarını bitirdi. Müziğe ilk okulda aynı zamanda ilkokul öğretmeni de olan babası Adil Çelik'in yönlendirmesiyle başladı. Mandolin, flüt, dilli kaval ve bağlamayla başlayan müzik yolculuğuna hocası Hüsnü Tiryaki'nin dilsiz kavala yönlendirmesiyle devam etti. Bu dönemde halk müziğinin ustaları Arif Sağ, Nida Tüfekçi, Mehmet Özbek, Yavuz Top ve Musa Eroğlu'ndan büyük destekler gördü.

Dilsiz kaval üzerine araştırmalar yaparak kavalın orkestra içerisinde de çalınabilmesi için büyük çabalar sarf etti. Bir dönem konservatuarda kaval öğretmenliği yaptı. TRT İstanbul Radyosu'nda uzun süre kaval sanatçısı olarak çalıştı. Ticari müzik sektöründe de değişik halk müziği kayıtlarına katıldı. Bu çalışmalar sayesinde kavalı geniş kitlelere tanıtmaya ve sevdirmeye imkanı da oldu.

Artık kaval günümüzde tanınan ve sevilen aynı zamanda orkestralarda ihtiyaç duyulan bir saz haline geldi. Kurucusu olduğu Duygu Müzik yapım şirketinde halk müziğinin yetenekli ve usta sanatçılarının albümlerini hazırlayarak ve kaval üzerine araştırmalarına devam ederek müzik çalışmalarını sürdürmektedir. Kaval öğrenmek ve ileri düzeyde çalmak isteyenlere yönelik bir kaval metodu da bulunmaktadır (http://www.dilsizkaval.org/tur/sinan_celik.php).

•Cihan YURTCU

1970 yılında Ankara'da doğan Cihan Yurtcu, ilköğrenimini İstanbul'da tamamladıktan sonra, 1980 yılında Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'nda müzik öğrenimine başladı. Konservatuarın Çalgı Eğitimi Bölümü'nde orta, lise ve lisans eğitimi süresince, Nida Tüfekçi, Yücel Paşmakçı, Ali Yılmaz, Necdet Varol, Demirhan Altuğ, Nami Şenel ve Yalçın Tura gibi alanının en önemli hocalarından dersler aldı. 11 yıllık Çalgı Eğitimi Bölümünü'ndeki müzik eğitimini tamamlayarak 1991 yılında İTÜ TMDK'ndan mezun oldu. Aynı yıl konservatuarda kaval öğretim görevlisi olarak göreve getirildi.

Öğrencilik yıllarından itibaren, 1988'den 1992'ye kadar, Adnan Ataman'ın şefliğinde İstanbul Üniversitesi Türk Halk Müziği Topluluğu'nda, 1989 - 1995 yılları arasında da TRT İstanbul Radyosu'nda kaval sanatçısı olarak görev yaptı.

1991 ve 1993 yıllarında Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenlediği halk müziği yarışmalarında iki kez Türkiye birincisi seçilerek, Solo Çalgı Özel Ödülü'ne layık görüldü.

Lisansüstü eğitimini İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sürdüren Yurtcu, 1996 yılında yüksek lisans derecesini, 2006 yılında da “Bir Performans Aracı Olarak Kaval ve Teknik Gelişimi” başlıklı tezi ile “Sanatta Yeterlik” derecesini aldı. Öğretim görevliliği süresince 2001-2008 yılları arasında Nefesli Çalgılar Ana sanat Dalı Başkanlığı görevinde bulundu. Yine bu çalışmaları süresince kaval için bazıları eser niteliğinde olan yaklaşık 100 etüt yazarak kaval eğitimine metodolojik boyut kazandırdı.

“Bosphorus” ve “Anadolu Feneri” adlı Türk ve Yunan müzisyenlerden oluşan uluslararası müzik gruplarında yer aldı, bu gruplarla Avrupa'nın birçok ülkesinde başarılı konserler verdi. Ayrıca Japon Prensi Tomohito'nun daveti üzerine Japonya'da “2003 Türk Yılı” kapsamında, İTÜ TMDK THM Topluluğu ile bu ülkenin beş farklı şehrinde düzenlenen turneye katıldı.

Yurt dışında ve yurt içinde kaydedilen toplam yüz ellinin üzerinde CD ve kaset yapımına hem eşlik, hem de solo icrası ile katkıda bulundu. Bunlardan Ulus Müzik şirketi tarafından 2013 yılında yayınlanan *Türkülerle Türkiye CD'leri* serisinden 13 albümün müzik yönetmenliğini, 57 albümün de kaval icralarını yaptı. Aynı zamanda birçok solistin Kaset ve CD albümlerinin müzik yönetmenliğini de üstlendi. Melih Kibar, Nükhet Duru, Sertab Erener, Yakov Khan gibi *Türk halk müziği dışındaki* ünlü besteci, düzenlemeci ve yorumcularla da çalışarak, kavalı farklı müzik türlerinde de başarıyla duyurdu.

2013 yılında “Bir Nefes Anadolu” adını verdiği bir solo konser projesini “Trabzon Sanat Günleri” ve İstanbul “Kartal İlçesi Kültür Etkinlikleri” çerçevesinde iki defa seslendirdi. 2016 yılında ise “Zamansız Nağmeler” adını verdiği konserle, Öğr. Gör. (soprano) Gülarım Baltayeva ile birlikte “Hazar Rüzgarı Grubu”nu kurdu.

Diğer yandan akademik çalışmalarını sürdüren Yurtcu Dünya'da ilk defa 2014 yılında İTÜ TMDK tarafından düzenlenen “1. Uluslararası Kaval Sempozyumu”nun

düzenlenmesinde önemli rol oynadı. Sanatçının isteği üzerine bu sempozyuma ithafen Türkiye’de ilk defa kaval için bir eser bestelendi. Ve Doç. Sadık Uğraş Durmuş tarafından bir modern müzik eseri olarak bestelenen “1V4K” adlı bu eserin Dünya’daki ilk performansını sempozyumun bitiş konserinde gerçekleştirdi.

Katar, Türkmenistan, Rusya Federasyonu, Kazakistan ve Çin gibi uzak ülkelerde düzenlediği birçok atölye çalışmalarının yanı sıra, bu ülkelerdeki önemli festivallerde yaptığı solo sunumlarıyla Türk müziği ve kavalın tanıtımına önemli katkılarda bulundu. Özellikle Dünya’nın ilk halk çalgıları orkestrası olan V.V. Andreyev Rus Akademik Orkestrası ve Kazakistan’ın dünyaca ünlü ve en eski orkestralarından Kurmangazi Devlet Akademik Orkestrası ve “SazgenSazy” Folklor-Etnografik Ensemble ile Rusya ve Kazakistan’ın çeşitli şehirlerinde solist olarak çaldı ve Kazak orkestraları ile Kazakistan ve Türkiye’de ortak projeler yaptı.

Türkiye ve Almanya’da düzenlenen ulusal ve uluslararası festivallerde jüri üyesi olarak yer aldığı görevlerinin yanı sıra, Rusya’da 2014 yılında “ZOV URALA” (Ural’ın Sesi), Kazakistan’da 2015 yılında “GASYRLAR SAZY” ve 2019 yılında “JUBANOV TAR AU YENİ” gibi, büyük halk çalgıları orkestra ve topluluklarının katıldığı önemli uluslararası festivallerde de jüri üyeliği ve bu festivallerin gala konserlerinde kaval ile solist icracılık yaptı.

Ayrıca yerli ve yabancı ulusal kanallarda yayınlanan birçok televizyon ve radyo programına konuk konuşmacı ve solist icracı olarak katıldı.

Sanatsal ve akademik çalışmalarıyla 2009 yılında "Yardımcı Doçent", 2012 yılında ise "Doçent" unvanını alarak, Türk müziği üflemeli çalgıları alanında bu unvanı alan ilköğretim üyesi olan Yurtcu, çalışmalarını halen İTÜ TMDK bünyesinde sürdürmektedir.

• Diğer önemli icracılar

Kaval sazının gelişimine katkı sağlayan ve yukarıda isimleri yer almayan daha bir çok kıymetli icracı mevcuttur. Bu icracıların bir bölümü çeşitli resmi kurumlara bağlı (TRT, Kültür Bakanlığı, vb...) görev yapmakta olup bir bölümü ise özel sektörde hizmet vermektedir. Bunun yanı sıra çeşitli akademik kurumlarda eğitimciliğin yanı sıra icracı olarak da kaval sazının icrasına önemli katkılar sağlayan icracılarımızın mevcut olduğu da bilinmelidir.

2.2. Müzik Eğitimi ve Öğretimi

Müzik, Charles Munch'e göre "sözle anlatılamayanı anlatma sanatıdır" ve zekanın kavrayabildiği şeylerin dahi ötesine geçebilir (Munch, 1990:18). Müzik bireyin doğduğu andan ölüm anına kadar insan yaşamının içerisinde ve bireylerle sürekli etkileşim halindedir (Ercan 2006:2). Konfüçyüs ise, "bir milletin mutlu ve ahlaklı bir şekilde idare edilip edilmediğini anlamak için o memleketin müziğini dinleyiniz" diyerek müziğin insan hayatındaki önemini açıkça ifade etmiştir (İçli, 1988: 221-222). Müzik sanatının bir diğer önemli özelliği ise geçmiş ve gelecek arasında önemli bir köprü olma özelliğidir (Şenocak, 2005:270). Müzik aynı zamanda matematiksel bir mantık, disiplin, zamanı kullanma, diyalog kurma, hareket etme ve ilişkiler sanatıdır (Selanik, 1996:2). Müziğin insan yaşamının bir yansıması olduğu gerçeğinden yola çıkarak Türk müzik kültürünün Türklerin müziksel yaşam biçimi olduğu da söylenebilir (Uçan, 2000:34).

İnsanlık tarihi incelenecek olursa insanların en eski dönemlerde dahi topluluklar halinde yaşadığı görülecektir (Atabek 2000:44). Bunu durum, toplumsal yapı olarak nitelendirilmektedir. Eğitim ise, toplumsal yapının en önemli temel taşlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır (İmik, 2007:2). Günümüzde her alanda olduğu gibi müzik alanında da eğitim ve öğretim faaliyetleri her geçen gün olumlu yönde ivme kazanarak gelişimini sürdürmektedir. Eğitim bireyin çeşitli süreçlerden geçirilerek istenilen yönde çeşitli davranışlara sahip olabilmesini sağlamayı amaçlayan bir yapıdadır. Eğitimin daha nitelikli olmasını sağlamak amacıyla bir çok akademik çalışma yapılmakta ve bu çalışmalar neticesinde yeni yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Ülkemiz müzik eğitimi konusunda geçmişte oldukça yetersiz ve plansız bir görünüm sergilerken günümüzde oldukça önemli aşamalar kaydederek gerek lisans öncesi gerekse lisans ve lisans sonrası düzeylerde önemli kazanımlar elde etmiştir.

Özellikle Cumhuriyetin kuruluş sürecinden sonra müzik eğitimi kurumlarının ülkemizin her bölgesine dağılmasında üniversitelerin büyük katkısı olmuştur. Müzik öğretmenliği, konservatuvarlar ve güzel sanatlar fakülteleri aracılığı ile müzik eğitimi neredeyse her ile yayılmış hatta bazı şehirlerimizde birden fazla müzik eğitimi kurumu hizmet verecek düzeye gelmiştir. Bununla eş zamanlı olarak daha küçük yaştaki bireylerin eğitilmesi amacıyla yurdumuzun bir çok şehrinde güzel sanatlar liseleri de

hizmet vermektedir. İlk ğretim ağı ğrencilerinin daha küçük yaşlarda başlayan müzik eğitimi serüveninde bu liselerin önemli bir amaca hizmet ettiği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra temel eğitimin hemen hemen her basamağında müzik dersi adı altında verilen müzik eğitimi oldukça etkili ve önemlidir. Bu sayede çeşitli müzik eğitimi kurumlarına gitme imkanı bulamayan tüm bireyler eğitim yaşantılarının bir parçası olarak temel müzik eğimi ihtiyaını müzik dersleri yoluyla karşılayabilmektedir.

2.2.1. Türkiye'de Müzik Eğitimi

Türkiye de müzik eğitimi özellikle Türk müziğinin geçmişten gelen alışkanlıklarından kaynaklanarak Cumhuriyet dönemine kadar Meşk ya da usta-çırak ilişkisi şeklinde bir geలిim sürdürmüştür. Özelikle Cumhuriyetin kuruluşundan sonra müzik eğitiminin daha sistematik sürdürülmesine yönelik çalışmalar yapılmış ve öncelikle İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerimizde müzik eğitimi kurumları kurulmuştur. Bu kurumlar müzik eğitiminin daha sistematik yapılmasına imkan tanımış ve bu sayede bir çok müzik eğitimcisi yetiştirilmiştir. İlerleyen yıllarda yurdumuzun daha bir çok şehrinde müzik eğitimi kurumları daha çok niversiteler bünyesinde açılmaya başlamış bu sayede halkın büyük bir bölümüne ulaşılma imkanı doğmuştur.

Geçmişte sadece büyük şehirlerde faaliyet gösteren müzik eğitimi kurumları günümüzde Anadolu'nun nüfus yoğunluğu en düşük olan şehirlerine kadar ulaşmıştır. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında daha çok klasik batı müziği temeline dayalı bir müzik eğitimi yaklaşımı benimsenirken ilerleyen yıllarda Türk müziğinin eğitimine yönelikte önemli adımlar atılmıştır.

2.2.2. Türk Halk Müziği Tanımı

Türk Halk Müziği Anadolu insanının aşk, sevdası özlemi, kahramanlık ve savaşlar gibi çeşitli olaylar karşısında ki duygu ve düşüncelerini yansıtan her hangi bir sanat kaygısı güdülmeden syleyeninin genellikle anonim olduğu halk şiirlerinin halk ezgileriyle beslenerek günümüze kadar kulaktan kulağa yayılarak ulaşan bir müzik türüdür. Araştırmanın bu bölümünde Halk Müziği ile ilgili hem dünya geneli hem de Türk Halk Müziği araştırmacıları tarafından yapılan tanımlar ve çeşitli görüşlere yer verilmiştir.

Halk müziği ile ilgili çeşitli araştırmacıların yaptığı tanımlar şu şekildedir:

İngiliz, Prat' a göre ; Köylü ve halk arasından çıkıp, gelenek haline gelen ezgiler, halk müziğini oluşturur.

İngiliz, Breniers' e göre; Halk müziği, halkın müşterek malı olan, en sade, düz ve yalın ezgilerdir ki, bestecisi belli değildir.

Alman, Hugo Riemann' a göre ;

Ezgi ve sözleri kimin tarafından yapıldığı belli olmayanlar,

Bir çok nedenle halk tarafından benimsenmiş ve halk ezgisi ifadesine bürünmüş olanlar,

Melodik ve armonik bünyesi kolayca anlaşılan ve popüler bir eda taşıyanlar.

Muzaffer Sarısözen' göre; Halkın sahibini bilmeden çalıp söylediği ezgilere halk musikisi denir. (Emnalar, 1998:25)

Halk müziğinde aranan özellikleri Nida Tüfekçi şöyle sıralamaktadır:

Sahibini bilinmemesi,

Halk tarafından benimsenip, onun ifadesine bürünmüş olması,

Halkın ortak malı olması,

Kulaktan kulağa verilmek suretiyle hayatıyetini sürdürmesi,

Gelenek haline gelmesi,

Zaman içinde derin bir geçmişi olması,

Mekan içinde yaygın olması,

Yöresel dil ve müzik(ezgi ve çalgısal olarak) özelliklerini bünyesinde taşıması,

İddiasız olması,

Kişisel yapılmaması. (Emnalar, 1998:26)

Karkın, Pelikoğlu ve Haşhaş bilimsel bir araştırma yazısında Geleneksel Türk halk müziği hakkında şu ifadelerle yer vermiştir: “Geleneksel Türk halk müziği (GTHM), halk kültürü içerisinde yoğunlaşarak halkın ifadesine bürünen, sanatsal

kaygılardan uzak olarak bir anda ortaya çıkan (yakılan, yaratılan) ve halkın ortak beğenileriyle şekillenerek hayatıyetini sürdüren bir müzik türüdür” (2014:131).

H.Zeki Büyükyıldız ise, halk müziğine yönelik şu ifadelerle yer vermiştir: "Halk müziği, halkın ortak duygu ve düşüncelerini yansıtan, halk içinde her zaman var olan halk sanatçıları tarafından yakılmış, yaratılmış-bestelenmiş, değişimler ve yoğurulmalarla dilden dile, telden tele, kulaktan kulağa yayılarak geçmişten günümüze ulaşmış geleneksel müziktir. Bir ulusun özüne özgü ulusal müziği halk müziğidir" (2009:89).

Göktaş ise konuya yönelik şu tespitlerde bulunmaktadır: Geleneksel Türk halk müziği, Türk coğrafyası üzerinde var olmuş ve Türklerin yurtlarından savaş, göç, ticaret vb. gibi olaylar çerçevesinde yer değiştirmesiyle hem daha geniş alanlara yayılmış hem de bu olayların etkisiyle farklı milletlerin kültürüyle etkileşim içerisinde olarak gelişimini sürdürmüştür. Türklerin ulaştığı her coğrafyada GTHM’ nin etkileri görülmekte hatta farklı coğrafyalar üzerindeki GTHM’ nin farklı türleriyle de karşılaşmaktadır. Bu farklılıklar o bölgelerdeki kültür alışverişinin ne denli zengin olduğunu kanıtlar niteliktedir (Göktaş, 2016: 1).

Aşk, seveda türküleri, oyun havaları, esnaf türküleri, zenaat havaları, sosyal olayları işleyenler, kahramanlık türküleri, serhat türküleri, çiftçilikle ilgili; ekin, harman türküleri, sohbet havaları, maniler, koşmalar, hoyratlar, düğün havaları, kına havaları, gelin güvey türküleri, yiğitlemeler, koçaklamalar, destanlar, öğütler, ağıtlar, övgüler, taşlamalar, beddualar, ninniler, iş ve meslek türküleri, askerlik ve seferberlik türküleri, güldürücü- satirik türküler, imece türküleri vb. konularda çok geniş bir repertuara sahiptir (Emnalar, 1998: 28).

2.2.3. Türk Halk Müziği Eğitimi Veren Kurum ve Kuruluşlar

Güzel sanatlar fakültelerinin bazı bölümlerinde de Türk müziği eğitimi almış akademisyenler tür müziğine odaklanmaktadır fakat bu konu da en büyük katkıyı sağladığı düşünülen kurumlar Türk müziği eğitimi veren konservatuvarlardır. Bu kurumlarda Türk müziğinin hem nazari ve icra hususiyetlerine yönelik detaylı eğitim ve öğretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu kurumların yanı sıra eğitim fakültelerinin müzik öğretmenleri yetiştiren programları da ders içeriklerinde Türk müziğine yönelik

eğitim hedeflerine sahiptir. Bu mana da geleneksel halk müziği ve sanat müziğine yönelik dersler mevcuttur.

2.2.4. Konservatuvarlarda Kaval Eğitiminin Yeri ve Önemi

Yapılan araştırmada Türkiye de kurulan ilk konservatuvarın İstanbul Teknik Üniversitesi Devlet Konservatuvarı olduğu tespit edilmiştir. İTÜ TMDK 3 mart 1976 tarihinde resmi olarak eğitim vermeye başlamıştır. Yapılan kişisel görüşmede İTÜ TMDK' da 1980 den itibaren kaval eğitiminin verilmeye başlandığını, kendisinin ve Harun Koç'un kaval dersinin olmamasından dolayı mey çalgısını seçtiğini ve kaval eğitimini de fahri olarak Ali YILMAZ hocanın verdiğini ifade eden Yurtcu, ayrıca kendilerinden üst sınıfta olup kaval icracısı olan Sinan Çelik ile meşk ettiklerini aktarmıştır. Yurtcu' nun vermiş olduğu bilgilerden 1980'lerde İTÜ TMDK' da kaval dersinin olmadığı ve kaval dersinin kaval çalmayı bilen hocalar tarafından verilmeye çalışıldığı ayrıca konservatuvar öğrencilerinden kaval çalmayı bilenlerin yeni öğrencilere yol gösterme çabasında olduğu görülmektedir. İTÜ TMDK' nın kurulmasından sonra Türkiye'de yeni konservatuvarlar da kurulmaya başlamıştır. Yaygınlaşan konservatuvarlarla birlikte resmi olarak kaval derslerinin çoğalması kaval derslerinin popülaritesini artırmıştır. Konservatuvarlarda yetişen kaval öğrencileriyle birlikte kavaldeki icracı eksikliğinin günden güne kapanmaya başladığı görülmektedir.

Günümüzde ülkemizin bir çok coğrafi bölgesinde kaval eğitimi verilen müzik kurumları mevcuttur. İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerin yanı sıra Malatya, Gaziantep, Sakarya ve Diyarbakır gibi şehirlerdeki lisans düzeyi müzik eğitimi veren kurumların Kaval eğitimi verdiği bilinmektedir. Özellikle üniversitelerin ülkemizin hemen her şehrinde daha yaygın bir biçimde yer alması bünyelerinde müzik eğitimi kurumlarının da hizmet vermesine sebep olmuş ve bu sayede kaval eğitiminin yaygınlaşmasına imkan sağlamıştır.

Mevcut durum dolayısıyla kaval eğitiminin akademik düzeyde daha yaygın hale gelmesi akademisyenlerin henüz yeterince yaygınlaşmış olmasa da kendilerine has metodolojik yaklaşımlar benimsemesine de fırsat vermiştir. Günümüz de yeterli düzeyde olmamış olsa da kaval eğitimine yönelik metodolojik yeni yaklaşımlar görülmektedir. Gelecekte bu durumun oldukça olumlu gelişmelere imkan tanıyacağı da düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma mevcut duruma yönelik tespitler yapmayı amaçlaması yönüyle betimsel bir özellik taşımaktadır. Araştırmanın modeli karma bir desen içermekte olup sözel ve sayısal verilerin bir arada değerlendirilmesine dayanmaktadır. Bu sayede araştırma sürecince elde edilen ve araştırmanın sonuçlarının ortaya çıkarılmasında önemli katkılar sağlayan istatistiksel veriler incelenmiş ve bunlardan yola çıkarak konuya yönelik çeşitli yorumlar yapılmıştır. Bu sayede gerçekçi sonuçlara ulaşılması hedeflenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ülkemizin bir çok bölgesinde müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarında öğrenim gören meslek çalgısı öğrencileri, örneklemi ise farklı konservatuvarların meslek çalgısı öğrencileri arasından rastgele (random) seçilmiş 52 (bireysel meslek çalgısı kaval olan) örneklem oluşturmaktadır.

3.3. Sınırlılıklar

Araştırma Türkiye sınırları içerisinde yer alan Türk Müziği Eğitimi veren Devlet konservatuvarlarının bireysel meslek çalgısı kaval olan öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur. Araştırmaya katkı sağlayan örneklemelerin cinsiyet ve yaş durumları sınırlandırılmamıştır.

3.4. Sayıtlar

Bu araştırma;

- Araştırma yönteminin amaca uygun olduğu,
- Araştırma örneklem gurubunun evreni tam olarak yansıttığı,
- Veri toplama araçlarının bu araştırma için yeterli, geçerli ve güvenilir olduğu sayıtlarından hareket edilerek gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Toplanması

Yıldırım ve Şimşek' e göre anket, geniş bir örneklem gurubundan hızlı bir biçimde veri toplama ve analiz etme konusunda oldukça etkili bir araçtır. Görüşme tekniği ise insanların bakış açılarını, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir yöntemdir. Araştırmada kullanılan bir diğer yöntem olan doküman incelemesi ise, nitel araştırmalarda gerek kendi başına gerekse görüşme ve gözlemle elde edilen verilere destek amacıyla kullanılan bir veri yöntemidir (2006:40). Araştırmada kullanılan veriler anket tekniği, doküman incelemesi ve kişisel görüşme yöntemler ile elde edilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırma verileri, kolay ifade edilmesini sağlamak amacıyla frekans ve yüzdelik rakamlarla ifade edilebilen değerlere dönüştürülmüştür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve bu bulgulara ışığında geliştirilen yorumlar yer almaktadır.

Demografik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.1. Örneklemelerin demografik özellikleri

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yaş ortalaması ($\bar{x} \pm SD$)	23.28 $\pm$ 4.40	
Üniversitelere Göre Dağılım		
İnönü Üniversitesi	3	5,8
Gaziantep Üniversitesi	27	51,9
Akdeniz Üniversitesi	8	15,4
Ege Üniversitesi	10	19,2
İstanbul Teknik Üniversitesi	4	7,7
Cinsiyete Göre Dağılım		
Erkek	38	73,1
Kadın	14	26,9
Sınıf Düzeyine Göre Dağılım		
Birinci Sınıf	20	38,5
İkinci Sınıf	15	28,8
Üçüncü Sınıf	12	23,1
Dördüncü Sınıf	5	9,6

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin tanımlayıcı bilgilerine göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması 23.28 $\pm$ 4.40 olup, %73.1’i erkek, %26.9’u kadındır. Öğrencilerin %38.5’i birinci sınıf, %28.8’i ikinci sınıf, %23.1’i üçüncü sınıf ve %9.6’sı dördüncü sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %5.8’i İnönü Üniversitesinde, %51.9’u Gaziantep Üniversitesinde, %15.4’ü Akdeniz Üniversitesinde,

%19.2'si Ege Üniversitesinde ve %7.7'si İstanbul Teknik Üniversitesinde öğrenim görmektedir.

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.2. Öğrencilerin “Çalgıyı daha önce tanıma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	8	15,4
Az	2	3,8
Orta	13	25,0
Çok	18	34,6
Pek çok	11	21,2
Toplam	52	100,0

Tablo 2’de öğrencilerin “Çalgıyı daha önce tanıma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %15.4’ü çalgıyı daha önce tanıma durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %3.8’i az oranda etkilediğini, %25.0’i orta oranda, %34.6’sı çok oranda ve %21.1’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %85’inin çalgıyı daha önce tanıma durumlarının tercihlerini etkilediği görülmektedir. Tablo verileri doğrultusunda çalgıyı daha önce tanıma durumunun bireysel meslek çalgısı seçiminde oldukça etkili olduğu söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.3. Öğrencilerin “Çalgının popüler olma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	11	21,2
Az	7	13,5
Orta	10	19,2
Çok	18	34,6
Pek çok	6	11,5
Toplam	52	100,0

Tablo 3’te öğrencilerin “Çalgının popüler olma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %21.2’si çalgının popüler olma durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %13.5’i az oranda etkilediğini, %19.2’si orta oranda, %34.6’sı çok oranda ve %11.5’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80’inin çalgının popüler olma durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Bu noktada popüler kültür öğelerinin bireylerin seçimlerine ne derece etki ettiğini de açıkça görmekteyiz. buradan yola çıkarak kaval çalgısının bireysel meslek çalgısı olarak tercih edilmesinde popüler bir çalgı olarak düşünülmesinin etkili olduğu söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.4. Öğrencilerin “Çalgının ait olduğu yöre ya da yöreler tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	6	11,5
Az	5	9,6
Orta	15	28,8
Çok	15	28,8
Pek çok	11	21,2
Toplam	52	100,0

Tablo 4’te öğrencilerin “Çalgının ait olduğu yöre ya da yöreler tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %11.5’i çalgının ait olduğu yöre ya da yörelere göre tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %9.6’sı az oranda etkilediğini, %28.8’i orta oranda, %28.8’i çok oranda ve %21.2’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının çalgının ait olduğu yöre ya da yörelere göre tercihlerini etkilediği görülmektedir ve kaval sazının yöresel etkilerinin ağır bastığı görülmektedir. buradan yola çıkarak bireysel meslek çalgısı tercihinde bireylerin kendi kültürlerine yakın gördükleri ve daha önceki yaşantılarında etkilendikleri müzik aletlerini tercih etme yolunda eğilim gösterdikleri söylenebilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.5. Öğrencilerin “Çalgının fiziksel vücut yapınıza uygun olma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	12	23,1
Az	7	13,5
Orta	14	26,9
Çok	8	15,4
Pek çok	11	21,2
Toplam	52	100,0

Tablo 5’te öğrencilerin “Çalgının fiziksel vücut yapınıza uygun olma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %23.1’i çalgının fiziksel vücut yapısına uygun olma durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %13.5’i az oranda etkilediğini, %26.9’u orta oranda, %15.4’ü çok oranda ve %21.2’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80’inin çalgının fiziksel vücut yapısına uygun olma durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Tablo verileri doğrultusunda bireylerin vücut ölçülerinin ve fiziksel yapılarını göze alarak bireysel çalgı tercihlerinde buna göre hareket ettikleri söylenebilir bu durum bireysel çalgı eğitimcilerinin de olumlu yönde destekleyeceği bir yaklaşım olabilir. Zira fiziksel özellikleri istenilen

düzeyde olmayan bir müzisyenin çalgıyı icra notasında yeterli performansı sergilese de istediği sonucu alamama riski ortaya çıkabilir.

4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.6. Öğrencilerin “Çalgının kullanım sahası (genişlik ya da darlık) tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	6	11,5
Az	4	7,7
Orta	18	34,6
Çok	12	23,1
Pek çok	12	23,1
Toplam	52	100,0

Tablo 6’da öğrencilerin “Çalgının kullanım sahası (genişlik ya da darlık) tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %11.5’i çalgının kullanım sahasının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %7.7’si az oranda etkilediğini, %34.6’sı orta oranda, %23.1’i çok oranda ve %23.1’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının çalgının kullanım sahasının tercihlerini etkilediği görülmektedir. Tablo verileri doğrultusunda bireylerin mezuniyet sonrası akademik sanatsal ve diğer şartları da göz önüne alarak toplum tarafından yaygın bir biçimde tercih edilen çalgıları bireysel mesleki çalgı olarak tercih edebileceği görülmektedir. Buradan yola çıkarak mesleki bireysel çalgı seçiminde kullanım sahası genişliğinin oldukça önemli olduğu söylenebilir buna rağmen aynı görüşte olmayan yaklaşık %18 civarında örneklem ise yaygın ya da kullanım sahasının genişliğinin bireysel çalgı tercihinde etkili olmadığı görüşünde birleşmektedir.

4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.7. Öğrencilerin “Çalgının öğretim verecek mevcut eğitimci (hoca) durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	5	9,6
Az	3	5,8
Orta	8	15,4
Çok	19	36,5
Pek çok	17	32,7
Toplam	52	100,0

Tablo 7’de öğrencilerin “Çalgının öğretim verecek mevcut eğitimci (hoca) durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %9.6’sı çalgının öğretim verecek mevcut eğitimci durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %5.8’i az oranda etkilediğini, %15.4’ü orta oranda, %36.5’i çok oranda ve %32.7’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının çalgının öğretim verecek mevcut eğitimci durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Tablo verileri incelendiğinde örneklemelerin büyük oranda çalgının öğretimini sağlayacak eğitimci durumundan etkilendiğini belirttiği görülecektir bu durum öğrencinin psikolojik olarak hocasına güven duyma isteğinden hareketle çalgıyı tercih etmesi olarak da ifade edilebilir. Eğitimci sayısının yüksek ve düzeyinin güçlü olduğu bir çalgının tercihi etkilediği söylenebilir. Buna rağmen çok az sayıda olsa da olumsuz görüş belirten örneklemelerde mevcut olduğu söylenebilir.

4.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.8. Öğrencilerin “Çalgının geleneksel müziklerimize uygunluk durumu (koma ses çalabilme) tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	6	11,5
Az	2	3,8
Orta	14	26,9
Çok	15	28,8
Pek çok	15	28,8
Toplam	52	100,0

Tablo 8’de öğrencilerin “Çalgının geleneksel müziklerimize uygunluk durumu (koma ses çalabilme) tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %11.5’i çalgının geleneksel müziklerimize uygunluk durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %3.8’i az oranda etkilediğini, %26.9’u orta oranda, %28.8’i çok oranda ve %28.8’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının çalgının geleneksel müziklerimize uygunluk durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Tabloya verileri doğrultusunda geleneksel bir çalgı olan kaval sazının tercih durumunda geleneksel müziklerimizin icrasında önemli bir yer tutan komalı ses çalabilme özelliğine önem verdikleri farklı düzeylerde olsa da görülmektedir. Bu durum geleneksel Türk Müziğinin icrasında oldukça önemli olan komalı ses çalabilme durumunun çalgı seçiminde etki ettiğini göstermektedir. Buna rağmen az sayıda örneklem bu görüşün tercihlerinde etkili olmadığını belirtmiştir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.9. Öğrencilerin “Çalgının otantik özellikleri tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	7	13,5
Az	1	1,9
Orta	14	26,9
Çok	14	26,9
Pek çok	16	30,8
Toplam	52	100,0

Tablo 9 da yer alan tablo verileri doğrultusunda öğrencilerin “Çalgının otantik özellikleri tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %13.5’i çalgının otantik özelliklerinin tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %1.9’u az oranda etkilediğini, %26.9’u orta oranda, %26.9’u çok oranda ve %30.8’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %85’inin çalgının geleneksel otantik özelliklerinin tercihlerini etkilediği görülmektedir. Kaval sazının geleneksel müziklerimizde kullanımının yaygın olduğu gibi, günümüz popüler müziklerinde de kullanımı oldukça yaygındır. Bununla birlikte kaval sazı geleneksel ve popüler müziklerin haricindeki bir çok farklı müzik tarzında da kullanılmaktadır. Dilsiz kaval sazının genel itibarı ile otantik özellikleri her zaman daha ağır basmakta ve otantik bir çalgı olarak bilinmektedir. Örneklemelerin yanıtları doğrultusunda otantik olma özelliklerinin ağır bastığı da görülmektedir.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.10. Öğrencilerin “Çalgının üflemeli çalgı olması tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	2	3,8
Az	2	3,8
Orta	20	38,5
Çok	7	13,5
Pek çok	21	40,4
Toplam	52	100,0

Tablo 10’da öğrencilerin “Çalgının üflemeli çalgı olması tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %3.8’i çalgının üflemeli çalgı olmasının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %3.8’i az oranda etkilediğini, %38.5’i orta oranda, %13.5’i çok oranda ve %40.4’ü ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun çalgının üflemeli çalgı olmasının tercihlerini etkilediği görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre örneklemelerin küçük bir bölümü üflemeli bir çalgı olduğu için tercihlerini etkilemediğini belirtse de büyük kısmı üflemeli bir çalgı olduğu için seçtiklerini belirtmiştir. Çoğunluğun üflemeli çalgı seçiminde kişisel tercihlerin ön planda olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda yapılan anket sonuçlarına göre kişisel tercihlerin üflemeli çalgı seçiminde etkili olduğunu söylemek mümkündür.

4.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.11. Öğrencilerin “Çalgının Türkiye’deki kullanım sahasının geniş olmasının tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	6	11,5
Az	9	17,3
Orta	10	19,2
Çok	15	28,8
Pek çok	12	23,1
Toplam	52	100,0

Tablo 11’de öğrencilerin “Çalgının Türkiye’deki kullanım sahasının geniş olmasının tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %11.5’i çalgının Türkiye’deki kullanım sahasının geniş olmasının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %17.3’ü az oranda etkilediğini, %19.2’si orta oranda, %28.8’i çok oranda ve %23.1’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının çalgının Türkiye’deki kullanım sahasının geniş olmasının tercihlerini etkilediği görülmektedir. Bu anket sonucuna göre kaval sazının meslek çalgısı olarak seçilmesinde kaval sazının Türkiye genelinde yaygın olarak kullanıldığı ve icracılara kolaylıkla ulaşılabilirliği görülmektedir. Gerek yörelere göre çeşitli kullanım alanları ve günümüzde çeşitli popüler müzik alanlarında ki kullanımı kaval sazının daha kolay algılanıp icra heveslileri tarafından seçimi konusunda cazibesini artırmaktadır. Nitekim örneklem gurubunun verdiği yüksek orandaki orta, çok ve pek çok yanıtları bu durumu kanıtlar niteliktedir.

4.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.12. Öğrencilerin “Çalgının Türkiye’de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	4	7,7
Az	3	5,8
Orta	13	25,0
Çok	12	23,1
Pek çok	20	38,5
Toplam	52	100,0

Tablo 12’de öğrencilerin “Çalgının Türkiye’de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %7.7’si çalgının Türkiye’de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %5.8’i az oranda etkilediğini, %25.0’i orta oranda, %23.1’i çok oranda ve %38.5’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının çalgının Türkiye’de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Kökeninde bir halk çalgısı olan ve akıllarda bir çoban sazı olarak iz bırakan kaval sazı günümüzde çeşitli orkestralarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla kaval sazının sıklıkla göz önünde olmasının, icra heveslilerinin akıllarında yer etmesine olanak tanıdığı düşünülebilir. Bu durumun doğal olarak kaval sazının tercih edilmesinde etkili olduğunu söylemek mümkündür.

4.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.13. Öğrencilerin “Çalgının eğitimde görev alabilecek eğitimci sayısı tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	6	11,5
Az	5	9,6
Orta	16	30,8
Çok	19	36,5
Pek çok	6	11,5
Toplam	52	100,0

Tablo 13’de öğrencilerin “Çalgının eğitimde görev alabilecek eğitimci sayısı tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %11.5’i çalgının eğitimde görev alabilecek eğitimci sayısının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %9.6’si az oranda etkilediğini, %30.8’i orta oranda, %36.5’i çok oranda ve %11.5’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının çalgının eğitimde görev alabilecek eğitimci sayısının tercihlerini etkilediği görülmektedir. Eğitimci sayısının ve eğitimcilere ulaşılabilirlik durumunun kaval sazının meslek çalgısı olarak seçilmesinde kişileri kaygılandığı ve buna bağlı olarak kurumlardaki eğitimci sayısının önemli derecede göz önünde bulundurulduğu görülmektedir.

4.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.14. Öğrencilerin “Çalgı eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	9	17,3
Az	14	26,9
Orta	19	36,5
Çok	6	11,5
Pek çok	4	7,7
Toplam	52	100,0

Tablo 14’te öğrencilerin “Çalgı eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %17.3’ü çalgının eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %26.9’u az oranda etkilediğini, %36.5’i orta oranda, %11.5’i çok oranda ve %7.7’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80’inin çalgının eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Günümüzde internetin yaygın bir şekilde kullanılması ve bir çok alanda bilgiye ulaşma konusunda kolaylık sağlaması, kavalada dair birçok veriye ulaşma konusunda da kolaylıklar sağlamaktadır. Bu durumun da kaval sazının meslek çalgısı olarak seçilmesinde kişileri büyük oranda etkilediğini söylemek mümkündür.

4.14. On Dörüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.15 Öğrencilerin “Çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	9	17,3
Az	10	19,2
Orta	18	34,6
Çok	11	21,2
Pek çok	4	7,7
Toplam	52	100,0

Tablo 15’te öğrencilerin “Çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %17.3’ü çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %19.2’si az oranda etkilediğini, %34.6’sı orta oranda, %21.2’si çok oranda ve %7.7’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80’inin çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Mevcut durumda kaval sazına ait yeterli oranda metot bulunmamasına karşın yapılan anket sonucuna göre örneklem grubunun bir çoğunun mevcut metot sayısını yeterli buldukları ve bu doğrultuda kaval sazını meslek çalgısı olarak seçtikleri görülmektedir.

4.15. On Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.16. Öğrencilerin “Türkiye’deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyi tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	5	9,6
Az	9	17,3
Orta	19	36,5
Çok	8	15,4
Pek çok	11	21,2
Toplam	52	100,0

Tablo 16’da öğrencilerin “Türkiye’deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyi tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %9.6’sı Türkiye’deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyinin tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %17.3’ü az oranda etkilediğini, %36.5’i orta oranda, %15.4’ü çok oranda ve %21.2’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının Türkiye’deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyinin tercihlerini etkilediği görülmektedir. Anket sonuçlarına göre örneklem grubunun büyük bir kısmının orta, çok ve pek çok seçeneğine cevap vermesi Türkiye’deki Türk müziği eğitimi veren konservatuvarlar da kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından yeterli olarak düşünüldüğünü göstermektedir. Bu doğrultuda bu durumun örneklem grubunu büyük oranda etkilediği ve kaval sazının meslek çalgısı olarak seçilmesinde önemli bir etken olduğunu söylemek mümkündür.

4.16. On altıncı alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 4.17. Öğrencilerin “Türkiye’deki makamsal müziğe adaptasyon durumu (akort sistemi, anahtar, vb.)tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	6	11,5
Az	6	11,5
Orta	16	30,8
Çok	15	28,8
Pek çok	9	17,3
Toplam	52	100,0

Tablo 17’de öğrencilerin “Türkiye’deki makamsal müziğe adaptasyon durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %11.5’i Türkiye’deki makamsal müziğe adaptasyon durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %11.5’i az oranda etkilediğini, %30.8’i orta oranda, %8.8’i çok oranda ve %17.3’ü ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının Türkiye’deki makamsal müziğe adaptasyon durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Kaval sazı yapım aşamasında belirli ölçülerle akort edilerek daha sonrasında kişiye özgü nefes şiddetine dayalı olarak bir kaç komalık pes ve tiz ses ayarlamalarının dışında herhangi bir akort yapılmasına gerek duyulmamaktadır. Kaval akordunun sabit olması ve dolayısıyla ses perdelerinin de sabit olmasından kaynaklanan kolaylığın örneklem grubu üzerinde tercih oranlarını artırması görülmektedir. Aynı zamanda kavaldaki ses dizilimlerinin kromatik oluşu ve koma seslerin elde edilmesi makamsal ezgilerin de icra edilmesine olanak tanımaktadır. Yine Türk müziğinde icra edilen eserlerin hemen hemen hepsinin "sol anahtarı" baz alınarak yazılması gibi tüm bu etkenler ışığında örneklem grubunun bir çoğu üzerinde kaval sazının meslek çalgısı olarak tercih edilmesinin etkili olduğu görülmektedir.

4.17. On yedinci alt probleme yönelik bulgu ve yorumlar

Tablo 4.18. Öğrencilerin “Çalgıyı Türkiye şartlarında temin etme durumu (maliyet ve ulaşılabilirlik) tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	8	15,4
Az	7	13,5
Orta	11	21,2
Çok	16	30,8
Pek çok	10	19,2
Toplam	52	100,0

Tablo 18’de öğrencilerin “Çalgıyı Türkiye şartlarında temin etme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %15.4’ü çalgıyı Türkiye şartlarında temin etme durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %13.5’i az oranda etkilediğini, %21.2’si orta oranda, %38.8’i çok oranda ve %19.2’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %85’inin Çalgıyı Türkiye şartlarında temin etme durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Türkiye’de kaval sazının yapımı çok yaygın olmamakla beraber kaval sazının maliyetinin diğer enstrümanlara göre daha uygun olduğunu söylemek mümkündür. Her ne kadar kaval yapımcılarının sayısı az olsa da kaval sazındaki maliyetlerin uygun olması ve kaval sazına kolay ulaşılması örneklem gurubundaki katılımcıların bir çoğu için kaval sazını meslek çalgısı olarak seçme konusunda cazip bir hale getirdiğini göstermektedir.

4.18. On Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.19. Öğrencilerin “Çalgının bakım ve onarım imkânları tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	10	19,2
Az	7	13,5
Orta	18	34,6
Çok	10	19,2
Pek çok	7	13,5
Toplam	52	100,0

Tablo 19’da öğrencilerin “Çalgının bakım ve onarım imkânları tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %19.2’si çalgının bakım ve onarım imkânlarının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %13.5’i az oranda etkilediğini, %34.6’sı orta oranda, %19.2’si çok oranda ve %13.5’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80’inin çalgının bakım ve onarım imkânlarının tercihlerini etkilediği görülmektedir. Kaval sazı ağaç, kamış, plastik ve metal malzemelerden yapılmakta olup bunlar içerisinde en yaygın olarak kullanılanları ağaç ve plastik kavallardır. Plastik kavallar herhangi bir bakım onarım gerektirmemekle beraber ağaç kavallar kullanım sıklığına göre belirli aralıklarla daha nitelikli ses elde etmek ve icrayı kolaylaştırmak amacıyla yağlanmaktadır. Bu bakım ise çok fazla bir maliyet gerektirmemekte ve kavaldeki bu düşük maliyet kavalın meslek çalgısı olarak seçilmesinde önemli bir faktör olarak düşünülmektedir. Nitekim örneklem gurubundaki katılımcıların bir çoğunun kaval sazındaki bakım ve onarım imkanlarının rahatlığından dolayı orta, çok ve pek çok seçeneklerini yüksek oranda seçtikleri görülmektedir.

4.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.20. Öğrencilerin “Diğer müzik aletlerine göre fiyatı (ucuz ya da pahalı) tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	12	23,1
Az	10	19,2
Orta	13	25,0
Çok	7	13,5
Pek çok	10	19,2
Toplam	52	100,0

Tablo 20’de öğrencilerin “Diğer müzik aletlerine göre fiyatı tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %23.1’i çalgının diğer müzik aletlerine göre fiyatının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %9.2’si az oranda etkilediğini, %25.0’i orta oranda, %13.5’i çok oranda ve %19.2’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80’inin çalgının diğer müzik aletlerine göre fiyatının tercihlerini etkilediği görülmektedir. Kaval sazının diğer bir çok enstrümana göre hem alım şartlarının düşük maliyetli olması hem de bakım onarım maliyetlerinin düşük olmasından dolayı daha kolay tercih edildiğini söylemek mümkündür. Nitekim enstrüman öğrenmek isteyen kişiler için kaval sazı kişiye hitap etmese dahi kaval sazının düşük maliyetli olması bile tercihleri etkileyebilir ki yapılan anket sonucunda örneklem gurubunun yüksek oranda orta, çok ve pek çok seçeneklerini seçmesinin bu düşüncüyü desteklediğini söylemek mümkündür.

4.20. Yirminci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.21. Öğrencilerin “Transpoze (göçürme) konusunda icra durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç	9	17,3
Az	9	17,3
Orta	13	25,0
Çok	15	28,8
Pek çok	6	11,5
Toplam	52	100,0

Tablo 21’de öğrencilerin “Transpoze konusunda icra durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %17.3’ü çalgının transpoze konusunda icra durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %17.3’ü az oranda etkilediğini, %25.0’i orta oranda, %28.8’i çok oranda ve %11.5’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80’inin çalgının transpoze konusunda icra durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Kaval sazındaki kromatik diziden dolayı aynı sazda bir çok dizi elde edilebildiği gibi parmak pozisyonları ile de yeni dizilerin elde edilmesi mümkündür. Dolayısıyla icracı açısından tek bir kaval ile bir çok dizinin ve bunların transpoze hallerinin icra edilmesinin icracıya kolaylık sağlayacağı düşünülebilir. Bu doğrultuda yapılan anket çalışması ile örneklem grubundaki katılımcıların bu hususu göz önünde bulundurarak yüksek oranda orta, çok ve pek çok seçeneklerini tercih ettiklerini söylemek mümkündür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sürecinde elde sonuçlar yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

5.1.1. Birinci alt probleme yönelik sonuçlar

Araştırma verileri doğrultusunda çalgıyı daha önce tanıma durumunun bireysel meslek çalgısı seçiminde oldukça etkili olduğu, bu durumun insanların yaşantılarında edindikleri deneyimlerden etkilenecek bilindik yönde tercihlere öncelik verebilmesinden kaynaklanabileceği. Bunun yanı sıra, bir miktar örneklemin ise yeni bir çalgı tanıma hevesi ve isteğiyle yaklaşım sergileyerek tanımadığı halde seçme kararı aldığı görülmüştür.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, popüler kültür öğelerinin bireylerin seçimlerine oldukça etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan yola çıkarak kaval çalgısının bireysel meslek çalgısı olarak tercih edilmesinde popüler bir çalgı olarak düşünülmesinin etkili olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra bir miktar örneklemin ise popüler kültür öğelerinden etkilenecek bireysel çalgı seçimi yaptıklarını söyledikleri görülmüştür. Bu durum, bireysel çalgı beğenisinin popüler kültür öğelerinden daha baskın bir hal alabileceği ve bireyi etkileyebileceği şeklinde ifade edilebilir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, meslek çalgısı olarak kaval seçen öğrencilerin kaval sazını seçerken yöresel etkilerini göz önünde bulundurdıkları görülmektedir. Buradan yola çıkarak bireysel meslek çalgısı tercihinde bireylerin kendi kültürlerine yakın gördükleri ve daha önceki yaşantılarında etkilendikleri müzik aletlerini tercih etme yolunda eğilim gösterdikleri söylenebilir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, katılımcıların büyük bir bölümü fiziksel yapılarına uygun meslek çalgıları seçtikleri görülmektedir ve kaval sazını seçenlerinde bu durumu göz önünde bulundurdıkları açıktır. Bu durum bireysel çalgı eğitimcilerinin de olumlu yönde destekleyeceği bir yaklaşım olabilir. Zira fiziksel özellikleri istenilen düzeyde olmayan bir müzisyenin çalgıyı icra noktasında yeterli performansı sergilese de istediği sonucu alamama riski ortaya çıkabilir.

5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, örneklemelerin en büyük bölümü kaval sazının kullanım sahasının geniş olduğu için tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Buradan yola çıkarak mesleki bireysel çalgı seçiminde kullanım sahası genişliğinin oldukça önemli olduğu söylenebilir buna rağmen aynı görüşte olmayan yaklaşık %18 civarında örneklem ise yaygın ya da kullanım sahasının genişliğinin bireysel çalgı tercihinde etkili olmadığı görüşünde birleşmektedir.

5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, örneklemelerin büyük oranda çalgının öğretimini sağlayacak eğitimci durumundan etkilendiğini belirttiği görülecektir bu durum öğrencinin psikolojik olarak hocasına güven duyma isteğinden hareketle çalgıyı tercih etmesi olarak da ifade edilebilir. Eğitimci sayısının yüksek ve düzeyinin güçlü olduğu bir çalgının tercihi etkilediği söylenebilir. Buna rağmen çok az sayıda olsa da olumsuz görüş belirten örneklemelerde mevcut olduğu söylenebilir.

5.1.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, geleneksel bir çalgı olan kaval sazının tercih durumunda geleneksel müziklerimizin icrasında önemli bir yer tutan komalı ses çalabilme özelliğine önem verdikleri farklı düzeylerde olsa da görülmektedir. Bu durum geleneksel Türk Müziğinin icrasında oldukça önemli olan komalı ses çalabilme durumunun çalgı seçiminde etki ettiğini göstermektedir. Buna rağmen az sayıda örneklem bu görüşün tercihlerinde etkili olmadığını belirtmiştir.

5.1.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, öğrencilerin “Çalgının otantik özellikleri tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %13.5’i çalgının otantik özelliklerinin tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %1.9’u az oranda etkilediğini, %26.9’u orta oranda, %26.9’u çok oranda ve %30.8’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %85’inin çalgının geleneksel otantik özelliklerinin tercihlerini etkilediği görülmektedir. Kaval sazının geleneksel müziklerimizde kullanımının yaygın olduğu gibi, günümüz popüler müziklerinde de kullanımı oldukça yaygındır. Bununla birlikte kaval sazı geleneksel ve popüler müziklerin haricindeki bir çok farklı müzik tarzında da kullanılmaktadır. Dilsiz kaval sazının genel itibarı ile otantik özellikleri her zaman daha ağır basmakta ve otantik bir çalgı olarak bilinmektedir. Örneklemelerin yanıtları doğrultusunda otantik olma özelliklerinin ağır bastığı da görülmektedir.

5.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, öğrencilerin “Çalgının üflemeli çalgı olması tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %3.8’i çalgının üflemeli çalgı olmasının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %3.8’i az oranda etkilediğini, %38.5’i orta oranda, %13.5’i çok oranda ve %40.4’ü ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre örneklemelerin çalgının üflemeli olmasından etkilendiği ve çalgı seçiminde üflemeli bir çalgı seçmeyi tercih ettiği söylenebilir. Özellikle yorumların büyük bölümünün pek çok seçeneğinde yoğunlaşması da buna belirgin bir biçimde işaret etmektedir.

5.1.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, öğrencilerin “Çalgının Türkiye’deki kullanım sahasının geniş olmasının tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %11.5’i çalgının Türkiye’deki kullanım sahasının geniş olmasının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %17.3’ü az oranda etkilediğini, %19.2’si orta oranda, %28.8’i çok oranda ve %23.1’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin çok ve pek çok seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu nedenle çalgının ülkemizdeki kullanım

sahasının geniş olması bireysel meslek çalgısı olarak tercih edilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

5.1.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, öğrencilerin “Çalgının Türkiye’de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %7.7’si çalgının Türkiye’de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %5.8’i az oranda etkilediğini, %25.0’i orta oranda, %23.1’i çok oranda ve %38.5’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin toplamda yaklaşık %90’ının çalgının Türkiye’de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumunu dikkate aldığı ve bireysel çalgı seçiminde buna dikkat ettiği söylenebilir.

5.1.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, öğrencilerin “Çalgının eğitimde görev alabilecek eğitimci sayısı tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %11.5’i çalgının eğitimde görev alabilecek eğitimci sayısının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %9.6’si az oranda etkilediğini, %30.8’i orta oranda, %36.5’i çok oranda ve %11.5’i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Veriler incelendiğinde farklı oranlarda olsa da büyük çoğunluğun öğretici ya da eğitimci sayısının fazla olmasını bireysel çalgı seçiminde bir tercih aracı olarak gördüğü söylenebilir.

5.1.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, “Çalgı eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %17.3’ü çalgının eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %26.9’u az oranda etkilediğini, %36.5’i orta oranda, %11.5’i çok oranda ve %7.7’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80’inin çalgının eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Veriler incelendiğinde örneklemelerin teknolojinin seçme tercihlerini etkilediği görülmektedir.

5.1.14. On Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, “Çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %17.3’ü çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %19.2’si az oranda etkilediğini, %34.6’sı orta oranda, %21.2’si çok oranda ve %7.7’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80’inin çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir.

5.1.15. On Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, “Türkiye’deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyi tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %9.6’sı Türkiye’deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyinin tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %17.3’ü az oranda etkilediğini, %36.5’i orta oranda, %15.4’ü çok oranda ve %21.2’si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının Türkiye’deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyinin tercihlerini etkilediği görülmektedir.

5.1.16. On Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, “Türkiye’deki makamsal müziğe adaptasyon durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %11.5’i Türkiye’deki makamsal müziğe adaptasyon durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %11.5’i az oranda etkilediğini, %30.8’i orta oranda, %8.8’i çok oranda ve %17.3’ü ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %90’ının Türkiye’deki makamsal müziğe adaptasyon durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir.

5.1.17. On Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, “Çalgı Türkiye şartlarında temin etme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı

görülmektedir. Öğrencilerin %15.4'ü çalgıyı Türkiye şartlarında temin etme durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %13.5'i az oranda etkilediğini, %21.2'si orta oranda, %38.8'i çok oranda ve %19.2'si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %85'inin Çalgıyı Türkiye şartlarında temin etme durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Türkiye'de kaval sazının yapımı çok yaygın olmamakla beraber kaval sazının maliyetinin diğer enstrümanlara göre daha uygun olduğunu söylemek mümkündür.

5.1.18. On Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, “Çalgının bakım ve onarım imkânları tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %19.2'si çalgının bakım ve onarım imkânlarının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %13.5'i az oranda etkilediğini, %34.6'sı orta oranda, %19.2'si çok oranda ve %13.5'i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80'inin çalgının bakım ve onarım imkânlarının tercihlerini etkilediği görülmektedir.

5.1.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, “Diğer müzik aletlerine göre fiyatı tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %23.1'i çalgının diğer müzik aletlerine göre fiyatının tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %9.2'si az oranda etkilediğini, %25.0'i orta oranda, %13.5'i çok oranda ve %19.2'si ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80'inin çalgının diğer müzik aletlerine göre fiyatının tercihlerini etkilediği görülmektedir. Kaval sazının diğer bir çok enstrümana göre hem alım şartlarının düşük maliyetli olması hem de bakım onarım maliyetlerinin düşük olmasından dolayı daha kolay tercih edildiğini söylemek mümkündür.

5.1.20. Yirminci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda, “Transpoze konusunda icra durumu tercihinizi ne oranda etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %17.3'ü çalgının transpoze konusunda icra durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini belirtirken, %17.3'ü az oranda etkilediğini, %25.0'i orta oranda, %28.8'i

çok oranda ve %11.5'i ise pek çok oranda etkilediğini belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin yaklaşık %80'inin çalgının transpoze konusunda icra durumunun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Kaval sazındaki kromatik diziden dolayı aynı sazda bir çok dizi elde edilebildiği gibi parmak pozisyonları ile de yeni dizilerin elde edilmesi mümkündür.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen sonuçlar ışığında geliştirilen öneriler yer almaktadır.

- Kaval çalgısının geleneksel kültürümüzün önemli bir parçası olduğu bilinmeli ve eğitimine yönelik çalışmalar her yönüyle desteklenmelidir.
- Özellikle mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda kaval çalgısının gelişimi ve ilerlemesine yönelik faaliyetler desteklenmeli bireysel çalgı kaval öğrencileri teşvik edilmelidir.
- Akademik müzik eğitimi kurumlarındaki kaval çalgısı eğitimcilerinin yetersiz olduğu bilinmeli ve bu kadrolara yeterli düzeyde öğretim elemanı tahsis edilmelidir.
- Kaval çalgısının eğitim sürecinde kullanılmak üzere gerekli materyaller ve metotlar bilimsel gerçekler ışığında çoğaltılmalı ve her eğitim düzeyinde yaygınlaştırılmalıdır.
- Kaval çalgısını genç nesile tanıtmaya yönelik çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmeli ve gençlerin kaval çalgısına yönelik ilgisini arttıracak aktivitelere yer verilmelidir.
- Anadolu güzel sanatlar liselerinde mevcut öğrencilerin kaval çalgısını bireysel çalgı olarak tercih edebilmelerine olanak sağlanmalıdır.
- Konservatuvarlarda çalgı yapım bölümlerine destek verilmeli ve çalgı yapım bölümleri yaygınlaştırılmalıdır.
- Çalgı yapım bölümlerinde kaval sazının yapımına yönelik eğitimlere önem gösterilmeli.
- Çalgı yapımı bölümlerden mezun olacak öğrenciler kaval üretiminin yaygınlaştırılması için teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Ögel, B. (1991). Türk Kültür Tarihine Giriş, Cilt:8 Başbakanlık Basımevi. Ankara s:445-462.
- Büyükyıldız, H.(2009). Türk Halk Müziği Ulusal Türk müziği kültür taşıyıcılığı, tarihi ve sınıflandırmaları. Papatya Yayıncılık Eğitim İstanbul, s:89
- Tarlabası, B. (1987) III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, III. Cilt, Ankara
- Yurtcu, C. (2006) Bir Performans Aracı Olarak Kaval ve Teknik Gelişimi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul.
- Tekşahin, F. (2011) Dilsiz Kaval Metodu, İzmir.
- Karkın, M., Pelikoğlu, C., Haşhaş, S. (2014) Bağlama Enstrümanının Öğretim Yöntemleri Kapsamında Yöresel Tavrıların Değerlendirilmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, (13), 129-148.
- Emnalar, A. (1998). Tüm Yönleriyle Türk Halk Müziği ve Nazariyatı İzmir Ege Üniversitesi Yayınları
- Atasoy, M. Ülkemizde Müzik eğitimi Anabilim Dallarında Geleneksel Nefesli Çalgılarımızdan Kaval' ın Yeri ve Önemi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Atabek, M. (2006) Sosyoloji Lise Ders Kitabı, Prizma Pres Matbaacılık, İstanbul.
- İmik, Ü. (2007) Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Munch, C. (1990) Ben Bir Orkestra Şefiyim, Afa Yayınları, İstanbul.
- Ercan, M. (2006) Eğitim fakülteleri ilköğretim bölümleri sınıf öğretmenliği programı son sınıf öğrencilerinin ilköğretim 1. devre müzik derslerine yönelik mesleki alan yeterliliklerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

İçli, S. (1988) İnsanın Vasıf Dokusunun Geliştirilmesinde Müziğin İşlevi, 1. Müzik Kongresi Bildirisi, Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Ankara, Haziran.

Şenocak, E.(2005) Müziğin insan yaşamındaki yeri, Müzik sempozyumu, E.Ü. Kayseri, 270–279, Nisan 14–16.

Selanık, C. (1996) Müzik Sanatının Tarihsel Serüven, Doruk Yayıncılık, Ankara.

Uçan, A. (2000) Türk Müzik Kültürü, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

Resim1:(<http://www.bestepebloggers.com/muzik-aletlerinin-gelisimi/> (28.05.2019 22.00)

Resim2:(https://www.researchgate.net/publication/242330692_Ilk_Muzik_Aleti_Flut/download (28.05.2019 21.00)

Resim3:(https://www.researchgate.net/publication/242330692_Ilk_Muzik_Aleti_Flut/download (28.05.2019 21.00)

[http://www.turkuler.com /thm/kaval.asp](http://www.turkuler.com/thm/kaval.asp).

Resim4:(kaynak:https://www.google.com/search?q=kaval&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj5mrrkwO7iAhVKr6QKHWnGCK4Q_AUIECgBbiw=1350&bih=616#imgsrc=yRKiykyjae5PlM:)

Resim5:(https://www.google.com/search?q=kaval&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj5mrrkwO7iAhVKr6QKHWnGCK4Q_AUIECgB&biw=1350&bih=616#imgsrc=quh14YZ8z8KXtM:)www.anafilya.org/go.php?go=7d784a0030d1 1p (25.04.2019 07.00)

http://www.dilsizkaval.org/tur/sinan_celik.php (21.03.2019 11.40)

[http://www.dilsizkaval.org/ tur/index.php](http://www.dilsizkaval.org/tur/index.php) 24.04.2019 11:55

KİŞİSEL GÖRÜŞMELER

Sinan ÇELİK / 27.04.2019 Tarihinde Kişisel Görüşme

Cihan YURTCU / 01.05. 2019 Tarihinde Kişisel Görüşme

Harun GENÇ / 07.05.2019 Tarihinde Kişisel Görüşme

EKLER

EK 1. Anket Formu

Merhabalar, bu anket, Türk Müziği eğitimi veren Devlet Konservatuvarları lisans eğitimi sürecinde “ kaval ” çalgısının bireysel çalgı olarak tercih nedenlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.İlgi gösterdiğiniz ve zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim.				
KARAKOÇ				
Serhat				
Kişisel Bilgiler				
Cinsiyeti	☐ ERKEK	Yaşınız:	Sınıfınız:	Çalgınız:
niz:	☐ KADIN			
Üniversite / Fakülte / Bölüm:				

“KAVAL” çalgısının bireysel çalgı olarak tercih edilmesinde aşağıdaki seçeneklerin ne oranda etkili olduğunu düşünüyorsunuz?				
1- Çalgıyı daha önce tanıma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?				
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK				
2- Çalgının popüler olma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?				
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK				
3- Çalgının ait olduğu yöre ya da yöreler tercihinizi ne oranda etkiledi?				
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK				
4- Çalgının fiziksel vücut yapınıza uygun olma durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?				
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK				
5- Çalgının kullanım sahası (genişlik ya da darlık) tercihinizi ne oranda etkiledi?				
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK				
6- Çalgının öğretim verecek mevcut eğitimci (hoca) durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?				
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK				
7- Çalgının geleneksel müziklerimize uygunluk durumu (koma ses çalabilme) tercihinizi ne oranda etkiledi?				
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK				
8- Çalgının otantik özellikleri tercihinizi ne oranda etkiledi?				
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK				

9- Çalgının üflemeli çalgı olması tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
10- Çalgının Türkiye’deki kullanım sahasının geniş olmasının tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
11- Çalgının Türkiye’de ki müzik türlerine eşlik edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
12- Çalgının eğitimde görev alabilecek eğitimci sayısı tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
13- Çalgı eğitiminde internet kaynaklarının kullanılabilirlik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
14- Çalgı öğretim metot ve materyallerinin mevcut durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
15- Türkiye’deki kaval eğitiminin yaygınlık ve nitelik bakımından düzeyi tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
16- Türkiye’deki makamsal müziğe adaptasyon durumu (akort sistemi, anahtar, vb.) tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
17- Çalgıyı Türkiye şartlarında temin etme durumu (maliyet ve ulaşılabilirlik) tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
18- Çalgının bakım ve onarım imkânları tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
19- Diğer müzik aletlerine göre fiyatı (ucuz ya da pahalı) tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK
20- Transpoze (göçürme) konusunda icra durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?
☐ HIÇ ☐ AZ ☐ ORTA ☐ ÇOK ☐ PEK ÇOK

“Kaval” sazını meslek çalgısı olarak tercih etme nedeniniz hakkında farklı görüşleriniz varsa yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

